

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

TENAOLON HIBI OMU TOKLAO

WESUBOM HENDE NONBI

(Piksa Tobon Kabom Menger Mi)

Mbuk kang ngo su Frens (France) ke mendbor warismi sa. Kirismaol 1732 tomb. Rev. J.R. Gschwendom kirismaol 1929 tomb Misin su Afrika bor pen kokbur warisesa. Ngubi tomb, su andub ora hakl bor mbinin angal henengom baol munubur su hambun bor pen keme. Tenaol mundub mandab bi, angal tangar ubi ke, hor tangar tangaron biri hakl di mbuk kang ngom heneng heneng ora Ngaoron Angal bib hobao sao hondoklemi ke Ngaoron Angalom mbes aol Profet Ezekielom kirismaol 586 Njises nao mari hae tomb buklaol kisao ub heneng ora beyao. "Nim nje kone tangar hesa Hibi omu tangar kab mend njuklwao ngo tomb nje ninao saem ora soklao, ngo tomb ni inin Ngaor aondao ora soklao." Ezekiel 36:26-28.

COPYRIGHT

ISBN 1 - 874934 - 22 - 3

E-MAIL: info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(A Gospel Literature Mission financed by donations)

(Reg. No. 1961/001798/08)

TENAOLON HIBI OMU TOKLAO

**NGAORON AND KOMB BI BE,
SERANON KONGON BIYAO ANDA.**

(1 Njon 3:4-10)

Njem mbuk ngo hondoklesi tomb, njem nen sobaebe. Njen mbib wesub ol mend hondoklme nda ubi menger hende ko nen sobaebe. Nje keresu o keresu inj sae sin di, nje Njisesol hul nao harili sae sin di, wakt khorob bukl bisi sin di, njen mbib nje ngubi eko ebe hondoklesi. Ngaorom nje hende yao ub, "Tenaolom mbinin toklao dera nan was hondoklme, o ngo nim hibi omu toklao bor handaklao" (1 Buksong 16:7). Ngaorom nao ngubi e ko hend bae ora yao.

Seran obu kakla lomen aorao ora yao. Obu su ngo mam bowobur Ngaor menger habur, kakla Ngaoron wesao men aolubur tenaol mao bowa hayao. Mbes haesmi ub inj, ngubi tomb kakla lome aol andub ora habur mbinim kakla Ngaoron kongon biyao aol men koro haeme. Ngol Seran obum Ngaoron wesao bao bi nonbi men aoloklao (2 Korind. 11:13,14). Seran, su ngon Ngaor obum tenaol em hundur bor mao barabur mbinim Ngaorom mbimi turi homo Njises mbini kobur himise ko hondoklemi ko mao balaraoklao ora (2 Korind. 4:4). Ngaorom hende yao tomb, khorob mbimi baeben hesa obul hul nao hae haeme baeben kab heme nonbi ora yao. Mbini su ngon kho saom maomb bowe haeme (Ebeses. 2:1-2). Mbinin elom ebe sao mend nao hend warim sin, mbini is te tao hakol bi ora bor baoklbur bereyem ora. Aol mendom, "Ni khorob nao biyu ka sin," obum obun mbib ora mao bowaklao. Aesub ko, "Aolon lsi ora obu Seranom khorob bisao o ora mu tuwakt ibisao," (1 Njon 3:8). "Ngol Ngaor kab habur Seran towanan bi tomb, nje hondoklbir bakl boklao. Ngaor hae tebso boklesi tomb, obum di nje haklesi ol tebso oboklao ora" (Njemus 4:7,8).

Njem mbuk ngo hondo piksa di hondoklesi tomb, Njem njen mbib njen hibi omu toklao hondoklesi ora. Njem Ngaoron ibaom aesub bi ora eb ko muwalen kaebe. Njen khorob bili sao kao

bae be. Aesub ko, Ngaoron Angal bor ngub ke wiyao, "Naom naon kone bor khorob biyu sao kang mend nao wiyao ora kam sin, naon kone bor heneng lome sao kang mend nao wiyao ora. Ngub inj, naom Ngaor bor kao pa kalam sin, obum heneng ora kisao ub buklaora. Obum kuna kabur ebe kun bele ora hamun lao," (1 Njon 1:1-10). "Njises obun Isin ibaom khorob mbimao sao baebeun kunakaklao ora."

Nje Ngaorom be Seranom mamb bowen hael? Nje sinon kcngon biyao aol hael be, be Ngaoron kongon ba ka hael? Kakla nao kebur, Ngaorbor te ko kalabe. Obun Isi himisao membelom nje ebe haenin lao. Obum Seranon buri men mbabur Seranon kend bi naol wisao o mubae sao nda ub buklaora. Obu bu moraoklao Aol ora yao. Nje Ngaor aondao hambun sao mu pango wiyao sao di hende Ngaor mend yao on elol ora hael. Heneng njem njen bili sao hesa njen mbib kab Ngaoron elol mu pangaeb se hael ko nen sabel o, "Ngaor naon hal warisao ngo obum nao pangaeb se yao be? Naon el di warisaong obun nao hendaeb se yao be?" (Buksong 94:9).

"Ngaorom su hambun tera hend ha hakol bubur, obum obul hul ha haeme baebeun buri kaloklao ora" (2 Chron. 16:9).

"Obum harer bebeme o di hend ha was ha yao. Menjao mendom khorob bimi tenaol baebeun Ngaoron el ol nao mu pangaeb se ora yao" (Job 34:21,22).

"Mbibim ngub bismi o Njises obum mbinin nil heneng ora hul ha nao hayem ko ora hondobur kisaon, obum obun mbib mbibnao libakla pasesa" (Njon 2:24).

"Ngo tomb Njisesom kakl, Ini tenaol mendbor kone bor kho sen burubur kend aondao ora bin haklemi baebeun, Nim inin kone bor sisab mao ban ub inim ni hae ol ubuklwaebe kisesa. Wاكل kakl, nim ebekone nao pe tenaol mende bor sub haruklu ndang, nim sisab bi sao turuklu nda ub ini buwalon ko ni hesa haru tu hab kam obae sin, njen kone bor kend nao bi sisab mao baklwao ora kisesa. Wاكل kakl, Nim turuklu ub inim tereklemin

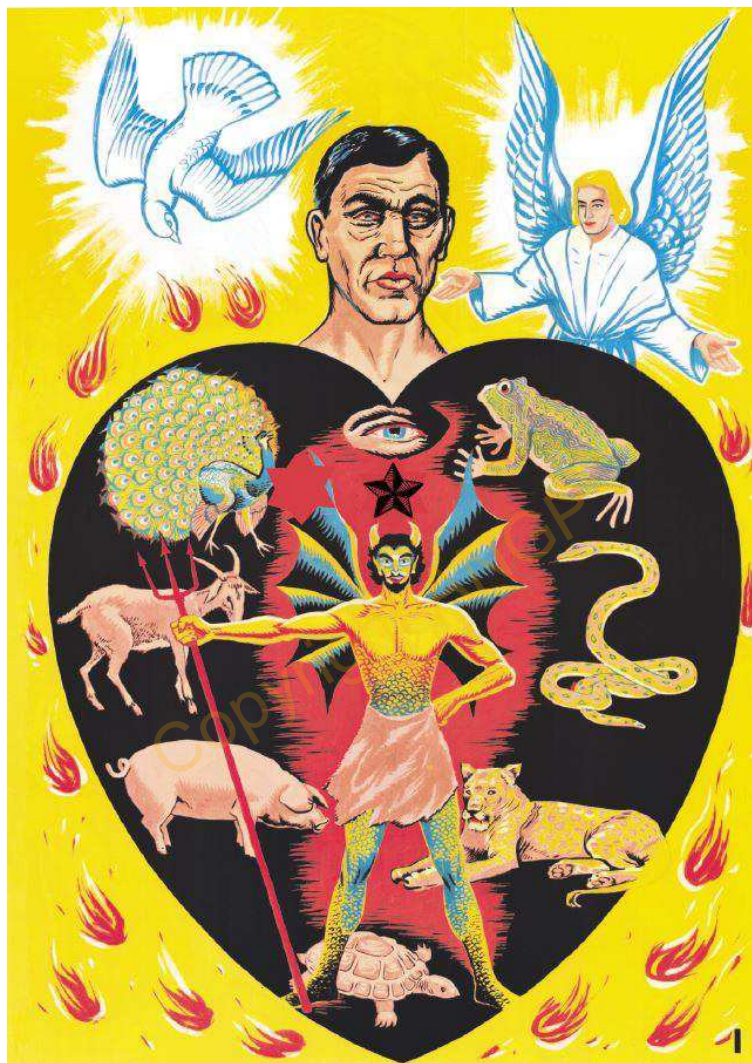
njurukl sao, inim sisab bi ngo tuklemi sao kend nao bi ebe ora soklao ko Njisesom ngub kisesa.

PIKSA NGUBI EKO KAO NJEYAO O PIKSA MBAKA NAN O

Piksa ngom ten di aol di khorob mbimi o menger yao. Mbaibolom keyao nda ubi. Su ngon khorob sa baebenom mamb bowe. Su ngon bun sa munun sa toklaom mamb bowe bor keyao. Ngaorom heneng ora nao ngubi ora hendeyao. Nao el waokl bi (Sindaun 23:29-33) bor keyao ubi. Ib mbiam ngub lao. "Ni tenaol ib andub ora noklao mend muwal, ib tangar tangar no henden ngo tomb nim omu kho mao sa bur, obum obun mbib hond hemen kobur, khorob was bubur ko was hemen. Obun el di ibao nonbi, obun toklao hakl ol di mung was win lowao. Ib mbiam nje nao mao bowaen kabe nae be turi bi ora di soklao. Njen el bor taokl akol akol burbur, oborob nen di nao sabe angal di oborob nao lesi.

Hibi omu andan bor hendel tomb, some di, san di, hones di, sao di andub sao ngo bereyem baeben khorob bimi sao menger bereyem. Aesub ko naon hibi omu toklao ngo obu khorob bimi sao baebenon te ora yao. Ngaorom Njeremaiyan ne bor angal ngub kisesa nda, "Mendom Hibi omu toklao nao hendaeb se ora yao. Khosao ngubi mend nao wiyao; ebe di nao saeb se ora yao" (Njerem 17:9).

Njises obun mbib di buri mao bala bur ngub kisesa nda, "Ngub kobur kakl, tenaolon kone bor bao raoklbir tenaol kho mao saraoklao sao ngo deran pubuklao kanda, ngo sao waes deran pubuklao. Tenaol khorob nen saboklme. Tenaol tobaenom paes bu pu bimi. Tenaol hambunom di paes bu pu bimu, khorob ngub was heb homo bam bam bimi. Tenaol pe baen lu tu waroklme. Osisao paes noklme. Osisao hambun sao heb aondao ora homoklme. Khorob tangar tangar hambun sao buklemi on was nen saboklme. Tenaol mende bor mao bowan akol burbur khorob was bimi. El ti ti ko khorob was bukl ke ke bimi. Tenaol mende bor nar wen ebe hende non bubur ko hom ha was

1. Khorob bimin hibi omu toklao.

haroklme. Tenaol mende dobaekeyo mangal bimi. Ebekone buklmi. Kone awis aondao ora haroklme kisesa. Ngub kobur kabl, khorob bimi sao hambun sao ngo baeben tenaolon kone ndaon bor baorokl dera pobobur, tenaol kho mao seraoklao bor kanda ko Njisesom ngub kisesa” (Mak 7:21-23).

1. SAO NGALLOB. — Sao Ngallobon Iri ebe hambunom ora heb homoklme nda. Tenaolon hibi omu toklao bor, nao saol saol lomao nda bor keyao. Lusifa mbeson Ngaoron wesao bao bi ebe om obu saol saol kobur Ngaor men mbakl ke keb bisaol, Ngaoron san bi mend olisesa nda (Aisaiya 14:9-17; Esekiel 28:12-17).

Ni saol saol lome sao is te tungun ora bor hakl obobur mundup mandap mao saroklao. Mendborom mbinin sun homa ol mbini saol saol lome. Mbinin sukul save di, mbinin ab sum wil baebekom mbes bismi sao hakl ol di, mbar oborob ora loroklme ol di mbini saol saol lome. Mendborom hal ol di, kil di, wil ol di, ki raba tu ngub mbimi sao hakl bor di Aisaiya 3:16-24 bor di andub sao keyao. Mbuk waebom ngub ke wiyao, “Ngaorom tenaol mendbor ebekone buklmi baeben makl homobur tuwaklao o, tenaol mendbor ebekone nao be dimb men aolu haroklme baeben hond homo bisur buklbur hayao” (1 Pita 5:5). Ngaorom tenaol mbini saol saol hesa mbini is mend mend saol ko nen saboklme baeben makl homoklao ora (Sindaun 8:13). “Ni saol saol lomem kho mao saroklao. Mendem keme nao pangoklme om kho bor mao baroklao” (Sindaun 16:18).

2. SOME MEME. — Some meme obu sun wi osisao menger yao. Ngubi tomb tenaolom khorob sao andub ora peyem. Heneng ora Njisesom bao pu kowes bukl ke keb buklao tomb, su Sorom hesa Komora kab nonbi soklao ko mbes kisao ubi ora yaol hendeyaom. Khorob sao ngo sao baeben, tenaol Keresun anda bor di ebeyao. Sukul anda bor di. Sakl bi sao khosao ngo sao baeben. Piksa khosao hendemem di, we khosao hakl di, pobae khosao hendeme haklom di mbinin kone kho mao saroklao ora. Ngo sao baeben, Ngaorom nen sabeyao tomb, naom khorob ora beyem ko nen sabeyao. Nong nas

andubom piksa hondobur ebe sao mend e ko nen sabo bur taol mi beme tomb, mbinin mbib kho ora mao saeme. Ndanis anda bor di nong nas haklom paes pu bu andub ora bimi. Ngaoron aol buri Njosepom bise sa nda hakl ub bun ko nen nao saboklme (Stat 39). Ngaorom paes pu bu bimi ub nao taol mi be armend ora haebe keyao. "Ngub sokaol tenaolom hem lome sao bor mbinin kone men bae puklaong, tenaolom paes pu bu bimi ub ora tuwaklwaebe ora. Heneng ora tenaolom khorob tangar tangar hambun sao bimi sao baebenom mbinin kone ndaon bor kho mao sabur mbinin toklo songol dera nan non menjao nao biyao o, tenaolom paes pu bu bimi sao bomborom non, Ngaorom mbinin mbib mu bowes bubur kho mao saroklme ora. Ngaorom ini ebe komb bi ora hareklem in kobur obun Wesao Ebe tangar nda ini bor taol bu njisao ub inin kone bor bao hayao. Inin toklo Ngaor hen moroklme anda non bi ora yao ko nen nao sabeyem be? Heneng ora ini bor obun sokl aondao bu ora pen kobur sokl her mbaesaol, inin toklao ngo ha bereyem ub inin ora inj yaong, obum inin toklo ebe komb bi hae ngo haen kisao ubi was bao haklwabe. Ngub bubur lemin, inim hambun sao bu haklemi sao baeben obu bor kao ya kaeb se on was bu haraoklwabe ora" (1 Korind 6:18,19). "Heneng ora Ngaorom ini obu hen moroklme anda ebe komb bi ora haen kisao, ini obun anda non bi ngo hayem o bor mondom kho mao sarob sin, Ngaorom obu di ke mao handa kho mao saklao ora" (1 Korind 3:17).

3. SOME. — Some obu ib mbia nobur khorob sao bimi menger yao. Somem harer ol wiyao sao hakl ebe e, kho e ko nen nao sabe bao was noklao. Ngub menger is mendon kone o kho sa sin, obum khorob sao hakl bao was munu bu haklao. Ngaoron and komb bi ebe nda khorob sao sokl no, ib mbia no, kone he mao saroklao sao osisao bu neme haklom kho mao saroklao ora. Sokl nao noklme haklom di ngubi tomb andubom ora neme. Ngaoron buriom sok hesa Seran kobon buri o men mbaeb se ora yao.

Tenaol keresu andubom hor anda bor sokl naem sin, Ngaoron el ol ebe inj e ko nen saboklme o mbinin anda bor di dera

bor naem sin non memjao inj lome. Mbinin toklao o Ngaoron and komb bi yao ko nen nao saboklme. Polom ngub kisesa. "Pangeklem. Ini hambun Ngaor hend moroklme anda hayem ngao, ini Ngaor obun anda menger ngo hayemol, obun Wesa tangar aondao ndam ini hayem daruklol honda hayao ko nen nao sabeyem be? Heneng ora Ngaorom ini obu hen moroklme anda be komb bi ora haen kisaol, ini obun anda nonbi ngo hayem o bor mondom kho mao sarob sin, Ngaorom obu di ke mao handa kho mao saklao ora" (1 Korind 3:16,17; 6:18,19)

Tenaol mend obu waes nen saba sin, obu Ngaoron el ol hendabe makl bi ora yao. Nao enjao haklbur ne noklmao nda! Nao ne noklnur inj enjao haroklmao nda. Dem beyao tomb ne noklmao nda. O ngo nao was nen saboklmaom te kobur, "Ni nji was lao!"

Nje was nen saboklesim ebe nao se nao tumbi haklao ora. Mbeson aol ib mbia nismi baeben be paen lismi (Deut. 21:18-21). "Ib mbia was no khorob was bu harisin, nje menjao nao wi dimb ora haklesi. Nje ne noba, u waes baolae sin, nje hakl hanab nao same kho sao was samoklesi" (Sindaun 28:7). Aol homa hesa ter kabon angal mend wiyao nda nen sobaemin. Ib mbia kho sao ora. Ne tomb sisab bi ora. Ngaorom nao kao nje yao. Tenaol ib mbia ne baebenom obun anda bao bi bor nao hondaklemi ora keyao. Ib mbia noklme sao ebe inj. Ib kho sao he mao saroklao sao ora yao. Aesub ko ib neme om kon nao wim bimi ub was bimi nda. Mbinim he sobur, tenaol sango mende lu tuwaroklme. Khorob sao andub ora hakl di nao bukl beme hakl ub di bimi ora. "He mao saroklao sao ib andub ora nae sin, nje kond nao wi he mao saklao. Kone nao wim ora ngub buklemi" (Sindaun 20:1).

Tenaol he mao saroklao sao ib wareyem baeben Ngaoron el ol howes aondao ora lemi. Aesub ko, Ngaorom ngub keyao, "Nje men mbakwao! Ib kho waroklao aol o! Ib kho ngo warale tomb non pakl nao heme aol buri ora harili o ngo" (Aisaiya 5:22). "Nje di kho mao saklao, tenaol mende ib nen kalobur he mao sari sin," (Habakuk 2:15). "Pangeklem. Inim mbini tenaol

khoroob bu haroklme baeben hambun Ngaorom maeb ha maomb bo hayao bor bokl buwaklemi ora ko nen nao sabeyem be? Wao. Inim inin kone lu tu waklemi hondoklwaebe ora. Tenaol mendbor paes was puklmi kone woroklme baeben di, tenaol mendbor Ngaor menger tangar tangar sao bor kaoya haroklme baeben di hambun sao khoroob ngo sao baeben bu haroklme baeben Ngaorom maeb ha maomb bo hayao bor ora menger mu di pokl buwaklemi ora” (1 Korind 6:9,10).

Toklaon khoroob bimao sao andub ora yao. Mendbor hakl ngo wi o. “Paes pu pu bimi, kone bor heb homoklme sao u paolu harer bobokl di, ne nokl di, em and bukl di aokl nao hemen hae nen sab hakol was bimi ub di, pamukl kone woroklme ub was hem ko hakol bu taol mi puklmi ub di, tangar tangar sao bor kaoya lome ub di, nomung nomung leb kandollob munu, tenaol mende waokl dowes ung bu lu, maokl tom bu lu ngo hakl ub bu haroklme. Nim ini bor ngubi tomb di ko mende aondao bu ora kao njun. Tenaol khoroob ngo kakl sao baeben bu haroklme baebenom Ngaorom maeb ha maomb bo hayao pokl buwaklemi ora” (Kalesiya 5:19-21). “Mende di inim he soklme ib nobur he soklemi saom ini kho mao saklaong, inim he soklme ib nobur he so haklemi hondo ora haklwaebe. Njub bubur, inim Ngaoron Wesao ndam inin kone bor aondao bu ora honda haen ora haklwaebe” (Ebeses 5:18).

Njisesom tenaol hambun bor Wesaon ib nokl homoklemi baeben bor ngub keyao. “Tenaol mondom ib nokl homae sin, njem ni hae ol obobur haeben saroklme ib ngo nokl ebebe kisesa” (Njon 7:37,38). “Ib nokl buklaon baeben hambun ora ubuklub – Ni hae ol ib wiyao. Nje mone nao wi hael sin, ne taobu nenin mone njun ub ib. Wesaon ib tobukl ib – Monem di menjao mendom nao tobuklesi” (Aisaiya 55:1). “Ib ngo nim homu kaloklwao kanda, tenaol mendbor ib ngo noklemi baeben mbinim ib ko mende nao nokl homoklemi ora. Ngub inj, nim ib ngo nen kaloklwao o ib kend mend ib ha wi wi biyao nda ub menger, obun kone ndaon bor bao ib ha wi wi buklaon. Ngub bukaol obum ko mendi nokl nao heme, obun kone bor haeben saroklme ib ngom kombakl haen habur haeben ora saklao kisesa”

(Njon 4:14).

4. TOTOIS. — Totois Obu pakla soklme bor keyao. Mendom keme makl homoklme sao di sokorl ung bimi bor di keyao. Medem lao nao pangam sin, sokorl ung bi non bi ora soklao (1 Sam 15:23). “Aol mondom obu kongon bibi makl homa sin, obun mbib obu ora karu lubur, obum osisao u haklao on was nen saboklao” (Sindaun 21:25,26). Joshua Njusem tenaol baeben bor ngub kisao, “Ngol ba haemen nao hae, panar bu su ib mende nan bo mukl buklub kisesa” (Jas 18:9). Njisesom ngub kisao, sun kone waoroklme om Ngaoron wiyao sao baeben mukl bu waeb se ora yao. “Inim buri pal peyaoklbir and tiriyao dengbele kang oran hondaklwaebe kisesa” (Matiyu 7:8). “Ngub kobur kabl, Njon mbabtas biyao aol has ndis tomb di ngubi tomb di heben hor maeb ha maomb bo hayao ub men mbakl ke ke was bimi ka. Ngub bubur lomen tenaol mendborom ni di heben ngo bor pon ko nen sabobur buri palo haong lukl engel beme kisesa” (Matiyu 11:12).

Oborob heneng heben bor ha aeben sakl bokl bi eko nac hendebur, nao wesaon sand beyaom ko hondobur hondo nac hae khorob was bu harum sin, nao is te tao ha hakol bi ora bor boklmao ora. Naom Ngaor bor lomao ko di, Ngaorom hobac sao njuklwao kisao hakl muklmao ko Seranom nao khorob was mao ba haroklao ora. Nje Njisesom ngubi tomb kone baol munubur ni taol mi ib keyao. Ngo tomb, Seranom ekere dumb hakl non kone baol menenin ub wao keyao. O ngo ekeru kone baol minibse mend nao oboklao ora ka. Ngub was ha haenim was nje homoklesi. Ngaorom ngub keyao, “Ngub sokaol Wesao Ebe tangar ndam di ngub ko hayao. Embi ngubi tomb Ngaorom nje bor angal kao njuklaol pangae sin, mbinim su tenaol nao biri bor kho mao sa obun angal tuwa hul habur nao pangismi sa nda ub, inim di obun angal nao pange tuwa hul nao haklwaebe ora” (Njusem 3:7,8). Nen saboklaob, Tenaol ngub ekeru dumb kone baol munun ke ngub baeben ora himismi ko hendeme be? Nen sobaebe, Ekeru, Dumb, bao mende buklao o njen inj yaong.

Totois ngon songel o sokorl ung bi haklom sokorl ung bukl bur moroklme. Waki mbinim Ngaorol hu ha haklemi on inj, mbinim ngo saol hul ha haroklme. Kend bi di, sik di, menjao menjao oboklao tomb naom Ngaor bor was kao haemin. Obum nao bisur buklbur was hayaong. Naom tangar tangar sao hakol nen nao sabobur obul was hul ha haemin. Ngub ke wiyao, "Ngaorom tenaol ngub bi ko obum mamb bo haeyao ora" (Buksong 37:23). "Mend di ini ngo haklon is mend send u harob sin, njem Ngaoron semon maeb haroklme aol baeben bor inim ninao wesmbaol wel kang mend kowe biya, Aorao Aondaon imbi kobur obun burim ni bisur bin ub Ngaor bor kao kalokl ubuklub kaebe ora. Heneng ora mbini maeb haroklme aol ngo haklom Ngaorol hul ha ora habur kao kalaem sin, Aorao Aondaom aol ngo sen ha uklao nda di ebe mao sawakl mao enjaklao ora. Aoh, aol ngo sen ha uklao o obun khorob bisao sao mend obun kone bor wa sin, ngo di, Aorao Aondaom kunaklao ora" (Njemus 5:14-16). Ngaorom Njusem tenaol bor ngub kisao, "Inim inin nongnas mabra menger nao loroklwaebe. Inim nomung nomung ko maokl tomb es bu menjao menjao nao bibaebe ora. Tenaol mbes heme baeben di imbi kor kor bu nao bibaebe ora. Ngaor Aondao obu tenaol khorob ngub bimi baeben makl aondao ora homoklao" (Deut 18:10-12). Ngub buklemi o tenaol mendbor buklhomam kone woroklme ub wi haeyem baeben di, tenaol mendbor tenaol mende maokl tom bu waokl dowes ung bu lubur naomung naomung menjao menjao leb kandollob non bi hakl u hambun sao men hakol bu haroklme baeben di, mbini tenaol ngubi baeben Ngaorom su and lobokl lobokl ngo bor nao hondae dera nan bor bao haklemi ora keyao" (Kaodund 22:15).

"Tenaol Seran tubiklme no hondoklwaebe. Njem hondokl bae sin, nje khorob sao ora buklesi. Ni njen Ngaor ora" (Levit 19:31). Tenaolom oba hakl bolu ngub bem lemi. Ngub kobur lemin, tenaol mbes himismi haklon wesao kor bem lemi. Ngaorom ngub keyaong pangoklaob! Ngub lemi bor nao pangoklwaebe – mbinim ngub kaem sin, ba haemen ora lemi" (Aisaiya 8:19-20).

Njem mbuk kang ngo hendel tomb, Ngaorom nje bor angal kao

njeyao. Ngub keyao, Khorob sao bu tu so wabur obu taol mi ib keyao. O ngo Seranon wesao khosao Totois nonbi ngom kakla menjao menjao kao njubur ngub nao bibi kobur nje bakl mao homabur ngub nen mao sobaklao, "Ninao am ab, nongnas sango haklom di aesub lemi ni keresu haklwao tomb? Ni ndenis di, sokl di no noklwao ye be? Mbinim Njisesom ebe ebe sao, sub boroklme, turi hom ha was haroklme, ha aeben saklbi o hakl no hondoklme ora. Njises nao kab hayao tomb hambun sao ebe ebe sao waes oboklao. Nje tenaol sango mende hesa homoklme sao kab bakl homale sin, Nje Seranon kalabus ora puruklesi. O ngo, Kraiss obum kalabus birismao o pu mukl ibisao, nao bu misao tomb naom homoklme sao pakl no homaemin ora" (Njusem 2:14,15). Nje baol nao mini pakl was homae sin, nje Wesao khosaon angal pangobur, nje ora towanan bu bele totoison songol buri nonbi ora soklesi ora.

5. SAB BUSI KER. — Sab busi obu buri bakl bi ora soklao. Ko penar bu homoklme, mende bor ko homoklme di ngo sac haklom tenaolon hibi omu toklao bor mao paroklao saom mende karu li nonbi ora soklao. Ko panar bu nao homoklwao ko nen saboklesi o, nao mend mbaeb se ora ubuklao. Ngo sao kone bor boraoklbir ubuklao ngo njem Njises bor khosao ngo mutuwaka kam sin, heneng ebe sen lao. "Ko penar bu nac homaebe; nje san mao baklbur oboklao" (Buksong 37:8). "Ko homoklme obu kho sao ora yao" (Sindaun 27:4). "Nje ko pi bi la sin, sub men mbae be; ngub inj, bao men hari sin, nje kone nao wi ora soklao" (Ecc 7:9). "Ngub bu hasmi o ngubi tomb kone ngubi woroklme baeben inin kone bor kang mend nao win tuwa ora 'haroklwaebe" (Kolosi 3:8).

Tenaol kone nao wi mendborom mbinim he soklme ib nobur khorob sao bubur mende luklbur bimi. O ngo, ngubi yao, "Sukumbon songelom wari non bi nobur bimi" (Deut 32:33). Mendem khorob beyao o waki san leme tomb tenaol mendboron hibi omu bor turi bi ora soklao. Njisesom ngub kisesa, "Ngub kobur kakl, man ngon kabo ngub wiyao. Njem njen mbibi was nen sabo hem kale ub njem njen tenaol sango mende di hem kobur hond homo kone wibi kisesa" (Mak 12:31). "Ngub kismi

o ngubi tomb nim waki kao njun. Inin saond bi bor di hond homobur kone wibaebe ora" (Mat 5:44). Ngaorom nao bor heneng ora kao njubur, naom khorob bismao sao hakl aokl hemem hakl wao ora kisao. Ngub was mendem nao bor khorob buklemi o aokl hemem haemin ora (Mat 6:12). Wesao khosao kingil lao sao Ngaorom makl homoklao ora. Hibi omu bor mende ibao eben lu tu waroklme sao ub naon hibi omu bor ora waoroklao. Ngaol heneng ora naon hibi ngo ha aeben sa ora win lomao on ora nen sabo haemin.

6. SUKUMB. — Sukumb obum lb hesa Adam kab Ngaor daol oborob birismi o kho mao sasesa nda. Seran obum malen aondao ora baolisao. Aesub ko lb Adam kab mbibi su ngo maomb bo Ngaor kab momunu ha Ngaoron panda mukl bi sisao hondobur. Ngub malen bao lu bur kho mao saklwao ko nen sabisao. Ngub nensabobur, heneng ora kho mao sasao. Wesao kho sao bombor ngom was tenaom mendem tenaol sango mendem oborob beme hondobur malen mao palaraoklao. Mende bor malen bolaoklme sao obum mende bor khorob nen mao sobabur hibi omu bor kho mao saroklao. Ngub beyao tomb mbinim heneng tenaol sango mende di pe paen loroklme ora. Tenaol tobakl san bimi ndan te mend ngub biyaol bimi. "Tenaolim malen baoleme tomb ko nao men mbaeb se ora ubuklao" (Sindaun 6:34). Mbisnis di tangar tangar sao haklon di ko homo tangar ub was bimi. Pasta di, Keresu di, Minista hakl di hambun bor ko hesa malen bolaoklme sao hambun bor ora ubuklao. Mbini hend ha was habur, mbini Ngaoron Wesao Komb bi ebe naon hibi omu toklao bor kwelen kis nda mbini bor tumbiha haen harim sin ebe soklao (Orom 5:5). Ngub inj, ngub nao bam sin, Naom Ngaoron kongon ebe ngo beyaom o ko homo malen bolaoklme saom kho mao saklao ora.

7. KIYAE. — Kiyae obu naon mbib was nen saboklmao hesa Mone was nen saboklme sao yao. Mone khorob bimi sao hambun saon te ora yao (1 Tim 6:10). Kiyae mendbor su Afrika bor ne nao was bubur tomo buwaki beyao bur tukl koba yao tomb homoklme. Tenaol mbinim mbib was nen saboklmem tenaol sango mende bisur nao bimi. Oborob di khorob di menjao

menjao bubur mbinin mbib was nen sabo osisao mu haroklme. Njisesom ngub kisao. "Inim su ngol osisao hambun sao nao maru u haklwaebe. Su ngol woroklme sao non aoll horom di noklao. Kuwi i toklao ndao ub di toklao. Paes noklme aolom di tiriyaol kombo paes muklemi. Waki kakl. Ngub inj, inin osisao hambun sao ebe baeben heben ol maru wi nonbu haklwaebe" (Mat 6:19-21). Mbeson Asan semom toklao wan, Gol, Silba ngo sao baeben turi himismil, hanom pe paen lismi sa nda (Josua 7). Njudas Iskariot di obun mbib ma nisesa nda. Aesub ko mone turi homobur Njises karu lisao. Mone di Gol di kho sao inj o, mone turi homoklme sao hibi omu andan bor wiyao om tenaol kho mao saroklao.

Tenaol andubom mbinim kas di, khorob sao bubur mbinim homa soklemi on was nen saboklme. Tenaol mendborom kongon buri nao bi homa bao son ko nen saboklme baebenom paes no, mende lutu waroklme. Ngub bukl bu waeme tomb mbinin mbib di hemen loroklme. Mone turi homoklme sao obun aol sango andub ora yao. Mbinim sun aol aondao soklemi on nen saboklme. Tenaol hambun mbinin bundur was birin ko di nen saboklme. Tenaol osisao nao wi hakl mao bowa mbinim mbinin hor anda was imbi mao waki ke kep bimi. Ngaoron imbi win lemi o sowababur mbinin hor andan was imbi win lome. Tenaol mende Ngaor bor taol mi oboklbur beme hakl di mao bowa tangar ub kao kalaoklme (Mak 9:38). Njisesom ngub kisesa, "Inim osisaol was kone u heb homo hae saoklaong, inim oborob hondo ora haklwaebe kisesa. Waki kakl, Aol mondom obum obun osisao andub ora maru u haklao tomb obun osisao ngom obu oborob mao haraoklao sao inj yaol, obu haeben nao mao saklao kisesa" (Luk 12:15). Aol homa mend hasesa ndam ngub kisao lome, "Ninao ne osisao maru uklwao and mend nao hae ngo, nim aesub buklwaob ko nen sabisao. Ngub buklwao ko nensabisao. Ninao and kang nan o kundiyubur aondao sen mend buklwao. Ngub bubur ninao ne osisao uklwao. Ngub bubur nim ngub lowao ko nensabisao," Ni aol hobo kone wi ora! Osisao ereb wa uklao tomb di wa nao wi ebe no haklwao kisao. Turi homo ne nopa, u baol mba bu ebe haklwao kisesa. O ngo Ngaorom aol nda bor ngub kisesa, "Nje kone nao wi!

Imbi somna ngubi ora tomb tuwaki poklesi ora tomb; Osisao u harili baeben aebom muklaob kisesa." Tenaol sun osisao andub ora u haeyem baeben ngubi menger hayem. Ngaoron el ol homa inj hayem. (Luk 12:16-21). "Ngub kobur kakl, tenaol mendom obu imbi wi aondao ora habur sun osisao hambun sao maru u haklao tomb obu haeben sakl buwaeb se harob sin, obun osisao ngo maru u haklao sao baebenom asub bubur obu haeben saen laob? kisesa" (Mak 8:36). "Ngubi tomb nim ini bor kao nja nda ub inin mbib haklemin on nen sabobur naom ne asao was noklmao? Naom samoklme sao di asao was samoklmaob ko inin kone bor kang sao aondao sao buru kho nao sen boroklwaebe kisesa. Ngaorom inim ne was neklemin ko nao mao hasao. Obum inim samoklme sao was samoklemin ko inin toklao di nao warisao ora. Inim sao semom bimi ub nen saboklwaebe. Mbinim ne noklme sao is il we nao boklme. Sao ngo baebenom mbinin and nao bimi o, Ngaorom ora mbini taol bu kalaoklaong, sao nao hobao sao hakl ne taol bu kalekle om, ini tenaol hobao sao ora hayem o daol bibir. ora taol bu njuklao" (Luk 12:22-34).

8. TOMO SERAN. — Tomo Seran obu kakla lomen aorao ora yaol obum tenaol kakla was ko mopowa haraoklao ora. Ngub bubur obu omu toklao mamb bowao haraoklao. Njisesom ngub kisao, "Inin ab Seran ora yaol, ini Seranon isi wane ora hayem alem. Inim inin ab ngo obum bu haraoklao ub was turi homobur obun man buri palobur ora men hakol beyem ka. Mbes ora di obun kone bor kone ukl bombor u oborob bimi ubi nao wisaol obum tenaol pe paen lu haraoklao aol ora habur, obun kone oborob ukl bombor woraoklme ub nao wiyao ora. Ngub inj, tenaol mao bowabur kakla lome sao obun ora yaol, obu tenaol maobowaraoklao aol ora habur obu kakla ko tenaol maobowam akol bimi on aorao ora hayao kisesa" (Njon 8:44). Kakla kang mend kae sin, aondao ke non bi was yao. Songelon keresum kakla lao ora yao. Obum ebe hae non bubur oborob nao haeyao ora. Ngaorom kakla nao lao-Ngol keresu tenaolom di kakla nao lomao ebe ka (Titus 1:2). "Aoh, Naom obu hesa ngubi turi hom hom bu haroklmao ko angalom was kobur wakl em hundur wi bor taol mi pam sin, naom kakla ora kobur heneng keyao angal

nda hul habur nao buklmao ora” (1 Njon 1:6).

“Ngub buklemi o tenaol mendbor tenaol mende maokl tom bu waokl dowes ung bu lubur naomung naomung menjao menjao leb kandalob non bi haki u hambun sao men hakol bu haroklme baeben di, tenaol mendbor paes was pu pu bu haroklme baeben di, tenaol mendbor tenaol sango mende pe paen lu tuwa haroklme baeben di, tenaol mendbor mbinim kaoya lome sao tangar sao bor turi homo kaoya haroklme baeben mbini Ngaoron su and lobokl lobokl aondao ngo bor nao hondae dera nan bao haklemi ora keyao” (Kaodund 22:15). “Ngaorom tenaol mendbor tenaol sango mende bor tangar ub kobur wakl mende bor mundub bu lome baeben makl aondao ora homoklao ora” (Sindaun 6:19).

9. SOSOLBAEM. — Sosolbaem obu tenaolon hibi omu toklao bor menjao menjao khorob sao wiyao sao bor keyao. Kho sao, pungbi. Mbes heme o nao heme nonbi sosolbaem kao ka ha woraoklao nda ubi menger. Wesaon el di pombae, ngubi om obun mbib khorob ngub biyu nda ko komend nao hende ebe was birilaolukl ko nen saboklmao nda ubi menger. Tenaol ngubi baebe komend tomb ebe haraoklme, komend tomb khorob sao bu haraoklme ora. Mbini anda obokl ngel dera paokl ngel was bimi. Mbini mbes be pae ora iste turub bim to hul ha bele nonbi ora yao. Aesub ko, mbinim Ngaoron angal hobo sao ngo sao e ko hondobur, ngo khorob sao be ko hondobur khorob sao wakl was bimi. Mbinim wesao kho sao kakla lao ndao taol mi bobur, man kho sao tangar keme o taol mi buklmil mbinim kakla lome tenaol sango Seranom maomb bowe was kab taolmi buklmi ora (1 Tim 4:1,2; Njusem 10:22).

10. EL. — Ngaoron Elom naon Hibi Omu bor beyao sao hend bae ora yao. Menjao mend obun el ol nao mupangaeb se ora yaol, obum kone bor mu pango wiyao sao di, hibi omu bor wiyao sao baeben di hend bae ora yao. Njem khorob em hundur wi ora bor pae sin di, kaimso bor mupango ora bae sin di, hana andan ora bor bae sin di, Ngaorom hend pae ora yao. (Aolon el hib kaon ebe sa sin obun konen el di ebe soklao).

11. IS AOLO KANG HEKE NONBI. — Is aolo kang heke nonbi ngo obu Ngaoron hond hombae o khorob bimi tenaol baeben bor akol akol bu kelo kelo haraoklao. Ngaorom khorob bimi sao makl homoklao o obum tenaol khorob beme haklon di is mend nao hemen ko ora nen sabo hayao. Ngub habur, khorob bu tusowabur ha aeben saen ko nen sabeyao ora (2 Pita 3:9). Njises obu khorob bismao sao baeben mutu wabur nao bu mukl ibisao. Tenaol khorob bu hae is mend kone baol mene yao tomb yu hebeb bor di turi aondao ora homoklme ora (Luk 15:7). Is aolao heke nonbi kang ngo obu Njiseson ibao menger nonbi di yao was. “Ngaoron some sib hondbaom sun tenaol hambunom khorob bismi sao kunakl kaklao ora” (Njon 1:29).

12. NGAORON ANGAL MINI WESAO. — Ngaoron Angal mini Wesao ngo obu Ngaoron Angal kobae menger. Ngaorom tenaol Seranom maobowa nu kend bi mao marayao hakl angal ebe hakl kao kalo hayao. Ngo tomb mbinim khorob ko mende nao bi Ngaoron bao bi turi hombae nda mbinin hibi omu bor obo boraoklao.

13. SAO EBAYABUKL. — Sao Ebeyabukl obu Ngaoron Wesao Ebe komb bi menger yao. Wesao Ebe Ngaoron angal heneng heneng mao saraoklao. Obum ngo sao khorob sao e ebe sao e ko kao njurukl haraoklao nda (Njon 15:26). Wesao Ebe (Holi Spirit) ngo obu teranan bao haeyao. Aesub ko, obu em hundur wi bor momunu nao haeb se yao.

Piksa ngo hondoklesi baeben o njen hibi omu toklao non bi e be? Ngubi e sin, Ngaor bor te ko, njen hibi omu bor tiriyaol kombabur Ngaoron Wesao Ebe nda nje bor hakl ib kaebe. “Njem Ngaorol hul ha hari sin, Nje bu muklao ora” (Bismisao 16:31). Heneng ora Ngaorom bisur bukbur ora habur, obum njen kone baol minin kobur, Nje kone tangar hesa Hibi Omu tangar kab njuklao ora (Ezekiel 11:19). Ngubi eko piksa kabo nan om nje muwalaoklaong hend.

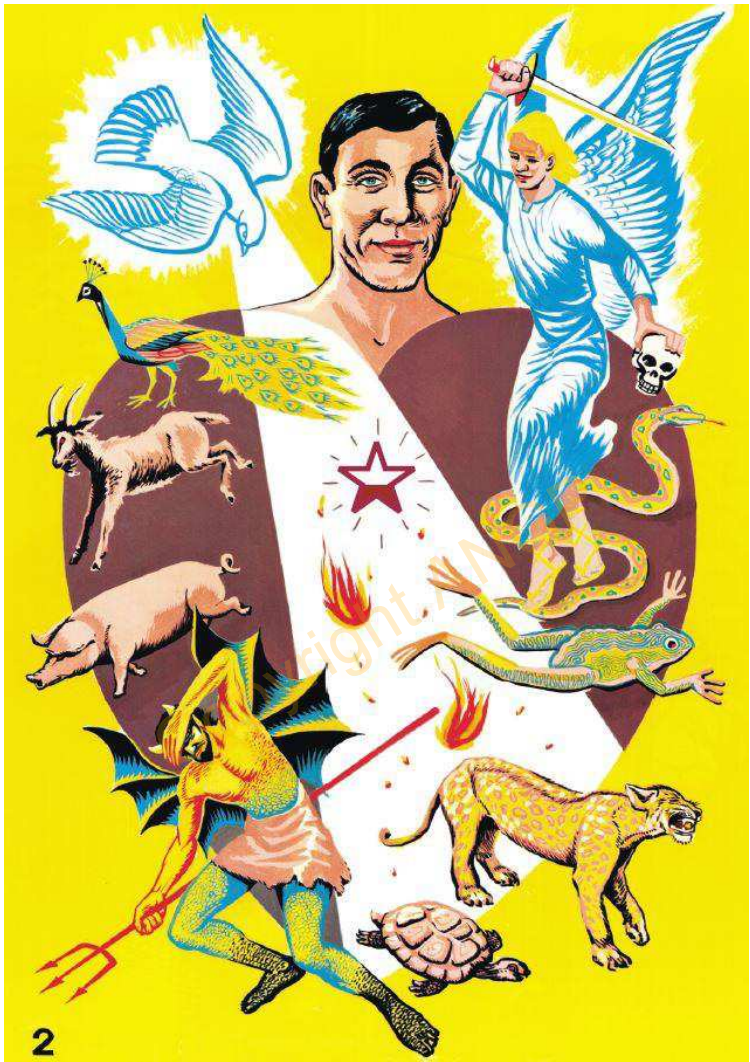
PIKSA KABO NAN O

Piksa ngo hendel o, obum Ngaor taol mi boklbur Ngaor es beyao. Obum Ngaor taol mi boklbur Ngaor ngo es beyao. Angal mini Wesaom kwi ngo mene o Ngaoron Angal. "Obun Angal ngo kwi kuwinj ne kobaran nan hae non bi ora ubur, tenaolon hibi omu bor hondaklao tomb some hul kimb biyao nda bor heya kobaroklme nda ub, Angal ngom Ngaoron kone hesa aolon kone kab kimb biyao nda bor pobur laon, naom nen saboklmao sao di kone woroklmao sao di hambun sao ebe muwaloklao" (Njusem 4:12). Ngaoron Angalom obu ngub kao kaleyao, "Heneng ora tenaol khorob mao baraoklao ndam di tenaol obu hem ko taol mi pobur, obun kalabus kongon non bi baroklme baeben bor di sokl kalokaol, mbini ngo baeben ke hondo aebe saroklme sao saokl ora muklemi" (Orom 6:23). Ngol, "Heneng ora tenaol hambun di tenaol homoklme nda ora ub, toklao songol ngo ha bereyem ub ko bombor ora non homoklemi ora. Ngaorom mbinin khorob di oborob di bu haroklme sao taol bu koba was bin ko, obu hayaol mbes pu was buklme ora" (Njusem 9:27). "Ngaorol hul nao hae khorob bimi baeben mbinin su sowal aondao mend han salpa mendel sung bombore dao hakol bi ora pob turub aondao ora bi ora bor haklemi ora" (Kaodund 21:8).

HIBI OMU KHOROB SAO BE KO MAO BEMBERAYO O

Angal mini Wesaom obun ki bor di aolon wesumbao hul mend di menyao. Ngo mend khorob bimi tenaol baeben bor mbini homoklemi ora kobur menyao. Naon toklao ebe ngo yaor oborob bu, ne oborob no, sob hakl oborob lu hambun sao wa wiyao hakl kalo hayem o homoklaol, kalem no buwes bu bung buklao ora. O ngo, Wesao o bao buru haklao. Bao buru ha hae bubur komend Ngaorom oborob bisi khorob bisi ko howes pangoklao ora (2 Korind 5:10).

Piksa ngo hendeyaom tomb, Aol ngo obu khorob biyao o ngo, obum Ngaoron angal o pangobur obun hibi omu bor harer kompayao tomb Wesao Ebe bao bu taokl ebeyao. Bao ngo

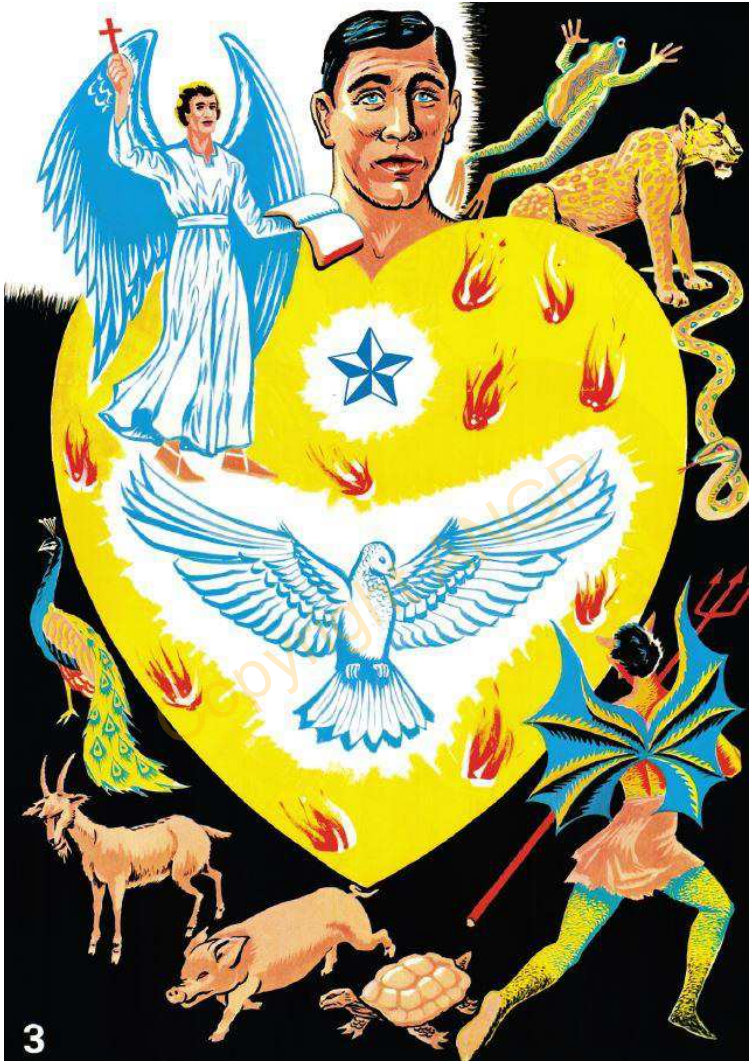

2. Hibi omu khorob sao be ko mao bemberayao o.

ebeyao tomb em hundur pakl beyao. Khorob sao some di, san di, kiyae di, khorob bimi sao menger hakl di pakl baokl peme ora was. Ngol ngubi tomb nje ngubi mend berel sin lmbi ngubi tomb ora Njiseson bao bi ebe ngo njen hibi omu toklao bor hakl ib kaebe. Ngub lesi tomb, heneng ora osisao khorob sao ngo sao hakl di bakl boklemi ora. "Njisesom tenaol hambun bor kakl, Ni su hambunon bao mao baraoaklao Aol ora hael, tenaol mendbor Ni hem ko taol mi oboklemi baeben mbini en hundur wi bor nao haklemi ora" (Njon 8:12). Tenaol sangon burim di njen burim di, Heneng ora sin kang ora di no mutuwaklesi ora. Heneng heneng ora, penar bu ora, sub ora mutuwaklesi o njem Njises njen hibi omu toklao bor eben kae sin ngo tomb heneng ora em hundur obu paokl poklao ora. Ekom di Sosolbaem haklom di nao somna bao njoraoklme nda o ngo, Nar hoklbaon ebeyao tomb em hundur hesa bao kang njoraoklao hakl di bum haroklme nda. Njises obu heneng lome on har ora yao. Obum Njerusalem Ngaor kao ya lome anda bor bisao tomb obum tenaol ne taobu salem bismi hakl di lu taol dera se sa nda. "Ngub bubur kisaon Njisesom mbini bor kakl, "Ngaoron mbuk waebom ngub ke wiyao. Nao and ngo ni bor kaoya lome anda hae lemi ke wiyao o inim and ngo paes noklme aolon mupange anda non bi men mao korarmi kisesa" (Matiyu 21:13). Njen hibi omu toklao Ngaor obun anda ora yaol heneng obum ngo bor buruklbur bao bi, turi was bi mao saklbur beyao. Njisesom naon khorob bismao sao was inj kunakl ibisao. Obum nao Seranon kalabus birismaol di mupakl ibisao. "Ini Seranon kalabus non bi ngo hayem o Ngaoron Isim ini wakt kur mi pobur bu ma sin, obum ini ora bu mi poklao" (Njon 8:36).

PIKSA TEBO NAN O

Piksa ngom heneng ora tenaol mend obu Ngaor taol mi ora beyao o non bi yao. Obum ngo khorob sao bisu e oborob bisu e ko obum hend bae ora habur Njisesom ni kobur is pe kowal bil ninao khorob sao biswaol himise ko hondo hayao. Obum Ngaoron Angal mini Wesao ngom Ngaoron Angal ko kaleyao tomb, obun hibi omu wen ka tangar nda aondao bu ora hem

3. Ngaor waki taol mi beyao o.

keyaol, obum mbes khorob bisao sao hakl nen sabobur te keyao. Obum Ngaorom nao hond homobur Njises njise sa nda ko nen sabeyao tomb di te aondao bu ora keyao. Aesub ko, Njises Krais, Ngaoron lsi obu is bombor ora obobur nao hambunon khorob bismao sao baeben kuna kaesao ora. Obum nao hambunon is pe kowal pil ne mana kaesao.

Heneng ora Njises kanda kalismi, nele nele hae hakl di wesimbaol mao haesmi, obun ki aongaol di ib taon nilom di lismi ngo baeben heneng ora wen kone paol mene yao ngon kone bor ebe yao tomb obu tangar ubi nonbi ora haeyao. Obum Ngaoron Angal o hendeyao tomb di obun mbib wesub bor hende non bi was hondobur, mbeson Ngaor kab tebso nao hae tanam ora haeswe ko nen sabeyao ora. Obum hond aondao ora homo kone kimb andub ora bubur te aondao bu ora ko hond hemeyao tomb, Njises obu hayao ol tebso ebeyao. Ngaoron turi homba sub haroklme sao hakl obun hibi bor hondayao tomb "Ngaor obun lsi Njiseson ibao nda oram di naon khorob bimao sao kunarukl was haklaol, Naon kone bor dol nao hae ebe kun pele ora haklmao" (1 Njon 1:7). "Ninao kone ka tangar mend mao ha Ngaor nao Ab, Ngub bubur Wesao di ebe mend ninao hibi omu bor pirin kao" (Buksong 51:10). Ngaoron Angalom ngub ke di wiyao, "Nim tenaol mbinin mbib dimb mao sa kone baol munu, ni taol mi ebeme tomb ni turi homaklao" (Aisaiya 66:2). Ngaoron Wesaom Njiseson angal baeben oborob ora ngub kao kaleyao. "Ninao lsi o, nim njen kone bor kho wiyao o kunarukl ngao, njen kone bor hul ha saor beyao haebe" (Matiyu 9:2). Obum is pe kowal bil Njiseson ibao bibisesa nda nen sabobur obu ora kobur pise ko nen sabobur khorob sao baeben mu tu waese ko nen sabeyao. Aesub ko Njises obum nao hambun kobur obu is bomborom nao bu muklbur himisaol. "Naon khorob bismao om obu khorob ora lismi. Aesub ko, naom khorob bismaol," Ngol "Krais obum khorob sao ngo sao baeben obul was obu win kobur himisao" (Aisaiya 53).

Wesao Ebe hesa Ngaoron turi hamb bae kabom obun Hibi Omu bor akl bu berebe. Ngo tomb khorob bisao sao baeben kuna kae se ko nen saboklao. Ngo tomb heneng ora Njiseson ibaom

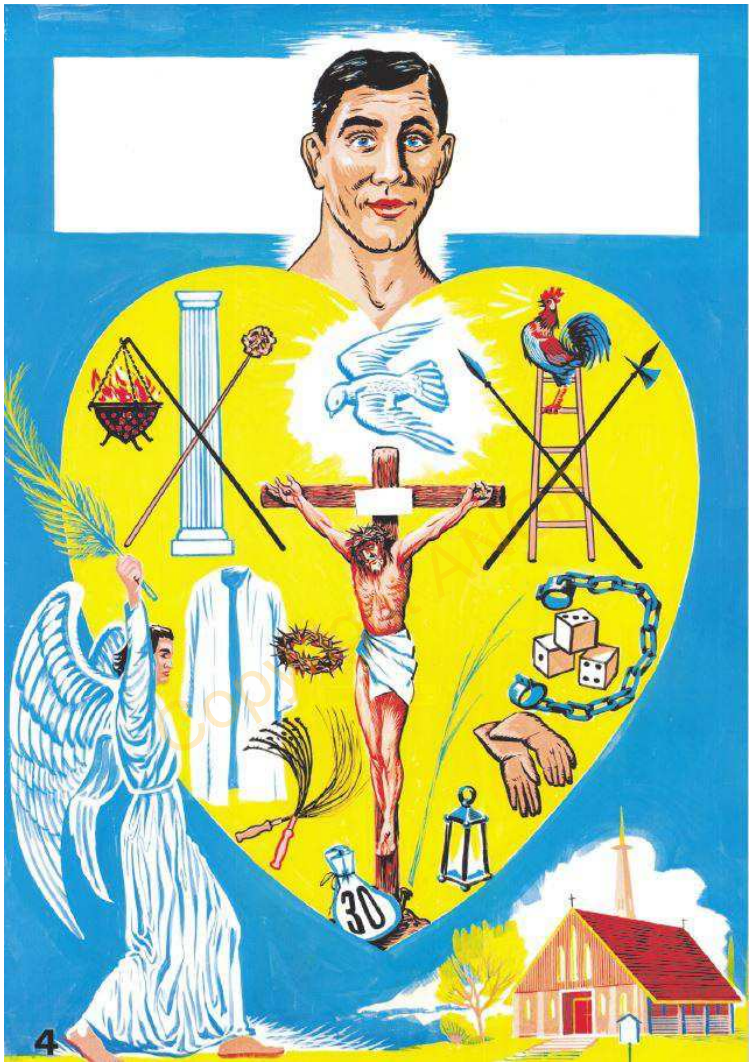
obu kun pele ka tangar ora haen lao (1 Njon 1:7). Ngubi tomb obu hend bae ora habur mend Ngaor taol mi beyao tomb ko mend no heme, obu ha aeben ora saklao (Njon 3:16). "Karas obum nao bu muklbur ora himisaol, Ngaorom nao bor hond hom ha was haroklao ub nao hayaom o bor aondao bu ora wiyao. Ngub wiyaol obun Isin lbao ngo pibisao ndam di naom khorob bismao sao baeben kunaklao ora" (Ebeses 1:7). Sun wi sao bor was kone u haesao nda tuwabur ngubi tomb Ngaor panda kalisao ora. "Nao aebom baklao turi himisao" (Njon 4:19). Sun wi sao nen saboklme nda ub, obum obun Ngaoron osisao was turi homo hayao ka.

Piksao ngo bor hendeyaom tomb, some di, sukumb di, kiyae di, ngo sao hakl khorob sao bimi sao menger mam nda hakl di wakl ngo tera nan ngo haeyem o. Seran obum bao no be obun anda mbes on herer di kang mend bao wi bem bao hondo haeyao. Ngub biyaol, Njisesom nao bor hend ha habur, Ngaor bor kao ha hakol burbur Seranom khorob sao bi lao tomb nao baemin. Ngo tomb Seran obu bakl bokl boklao ora (Njemus 4:7).

PIKSA MOKLAO NAN O

Piksa ngom ten di aol di mend obu heneng heneng ora Ngaor kab bara bele ora hayao o menger yao. Tangar menjao mondom inj haen lao. Njises himisao ndam ora Ngaor kab hayao ora. "Obum non obun kone Aorao Aondao Njises Karas obum obu muklbur obu ls pe kowal bi bor himisao ub bombor o ora turi homobur ebekone po haongaoklu angal bib se ora hayao" (Kaleseya 6:14). Njises is pe kowal bil himisao ub nao di khorob sao no bi heme non bubur oborob was baemin" (1 Pita 2:24); Nao ngub ora bibaebe ko kao njisao. "Ngaoron Wesaom bi lao ub bu habur, naom toklaon wa wiyao sao baeben nao es baemin" (Kaleseya 5:16,25).

Njiseson lablab mu tuwabur tanga mbaes mi sa nda di piksa bor ngo wi o. Ya mondom obu lismi sa nda di wiyao was. Obum tanda aondao bu ora nisao, tanda aondao ngo nisao membelom

4. Karas kab para pele ora hayao o.

“nao ebe mao saesao ora” (Aisaiya 53:5). Herodon ami baebenom di kao buwes bu, kanda kalo, nene hae hakl wesmbaol mao haes mi ora. Kinkom bimi sao hakl mao haeb so. Lab lab ebe Kinkom bimi bi hakl mao ba nao bi lu buwes bismi ora. Mbinim khorob ngub bu bur ngub kismi, “Nje Njusemon aol Wesmbao aondao oraong, nje ebe soklaong as ko haebe kismisa. Ngub bubur kismis obu is pe kowal bil nil li mbakl mini bismisa” (Matiyu 27:27-31).

Piksa ngol was Njudasom mone mar bae nda di ngo wi o. Mone mar bae ngo membelom Njudasom Njises karu lisesa nda. Obun kone bor mone ngo ora nen sabobur Ngaoron lsi karu lisesa nda. Lam hesa sen kab di ngo wi o Ami baebenom somna Njises men ha lismi sa nda tomb osisao hakl bismi, kas di das di bismi sa nda. “Ninao toklao wan muklbur mbinim kas bubur taol bismi” (Buksong 22:18). Mbinim Njiseson hambun sao ora mismi o ngo, mbinim Njises obu turi homo mbinin hibi omu bor nao mbismi ora. Mbinim no mubur mbinim ngub kismi, “Nao aol ngo naon aol wesumbo nao haklao ora kismi.” Tenaolom mbinim Ngaor bor hakl ebeyao sao mukl ko was nen saboklme. Se di, nar di, hambun sao o ngo, mbinim mbinin mbib Ngaorom mamb bowen wa nao bimi. Tenaol andubom oran, mbinim nen sabeyem tomb Ngaorom mbini kend bi menjao oboklao tomb non was bisur buklbur hayao ko nen saboklme ka.

Tomom mbinim Njises porolol asismi tomb, “Penar bu ora ibao hesa ib kab maomunu pibisesa” (Njon 19:33-37). Saom angal no ke haen was Pitam nim Njises nao hendeyao kisesa o ngo wakt te ko maokl peyao Njisesol wakt hul ha taol mi bisao (Matiyu 26:69-75). Njem tenaol hambunon el ol Njem njem toklao Njises kalowao ko ngub kale be? Be njem mendem pangen ko kaebe pakl homale? Njisesom ngub kisesa, “Aol mondom ni Karas sen hae ko tenaol hambunom pangen kao parob sin, Nim aol ngo obu ni sem ora hae ko nao Ab yu heben hayaom pangen lowao kisesa. Wakt kakl, Ngub inj, aol mondom tenaol hambunon el sol ni nao hende non bu mejao njubur besao kon wa sin, nim aol ngo obu di nao Ab yu heben hayaon el ol nao hende non bu mejao kaloklwao kisesa”

(Matiyu 10:32,33).

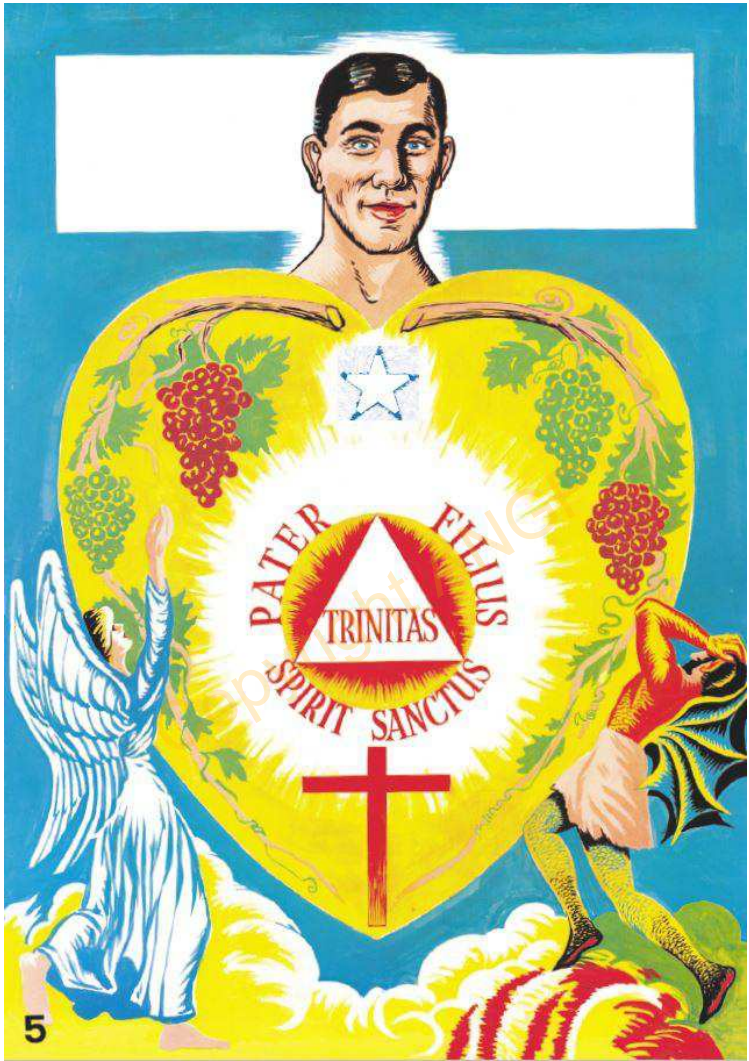
Njisesom ngub di kisesa. "Tenaol mendbor mbini pe pae non bi ora habur, mbinin is pe kowal bi nao taokl ebebur ni taol mi ubuklmi kisesa" (Matiyu 10:38). Tenaol han ngom mbini bisur buklaol ko hendaem sin turi homo haklwaebe buklemi kesesa. Han ngo Njises Karas ora yao.

"Han mbes tae, ni maomb bo haroklao,
Ni ngo bor mu pangon ko nen sobakl,
Ib hesa lbao
Mend tomom aesismil pibisesa ndam,
Ninao kho sao kunakla ngo,
obun buri hesa khosao ngo kab mutuwakl kaen.

PIKSA SU NAN O

Piksa ngo tenaol khorob bisao o ngo Ngaoron hond hom baem wakl bu misao o yao. Ngaoron And komb bi anda ora mend olisao. Ngaoron, Njiseson, Wesaon anda ora. Njisesom buklwao kisao ub. "Tenaol mendbor nil kone u haklemi baebenom nil angal bib hambun sao kaklao sao baeben nao tuwae oborob ora men hakol bu haklemi. Ngub buklemi tomb nao Abom mbinil kone u haklaol, nao Ab yaom mbini ngo baeben hesa hor hambunon haru akol was bu haklbaol ora kisesa" (Njon 14:23). Ngaorom tenaol menya, bisur bu biyao. Njises kab momunu haeme tomb (Luk 1:52).

Aol ngon hibi omu toklao ngo heneng heneng ora Ngaoron and komb bi ora men olisao. Kho sao osisao birisao nda baeben di nao biri baokl bismi tomb, Ngaoron Wesao Ebe nda hakl mbini akl bu bereme. Kakla lome on aorao Seran di buri nao wi, hibi omu ngo Ebe kun pele ora hayao. Khorob sao bimi sao baeben bobur, Ebe ora men aolin kisao. Il ebe was se, em is ebe hae, Wesaon il ebe was so ora hayao. Mende turi homoklme sao, turi hom ha was haroklme sao di, kone bor tibaen haroklme sao di, dimb mend aoloklme ub di, mende bor turi homo bisur bimi ub di, kao panar bu nao homoklme ub

5. Ngaoron kaomb bi anda.

di, Ngaorom hesa tenaol kabom turi hemen was bimi ub di, ebe sao was haen hayao (Kaleseya 5:22-23). Obu Is wain heneng – Njises Karasom il sen ora hayao. Angal ngon mu pange sao ngub, Obu Njises kab maomunu ora habur Njiseson angal obu bor bereyao (Njon 15:1-10). Obu Wesaom mbaptais bi habur, obum obun kone bor ub bi lao hakl di mend mbaeb se ora habur obum ngo sao hakl di pe paen luklao (Kaleseya 5:16). Obum osisao hendeyao om inj ngub hayao. Elom hendeyao om inj haroklao. Ngub inj, “Ngaoron Isi Wane haeme baeben hambunom sul khorob bismi sao baeben hambun sao sand bu kalo men mba ora haroklme” (1 Njon 5:4). Aol ngo obu Ngaorom was buklaol ko nen sabo Njises oboklao ko hend ha was bu haroklao. Obum Ngaoron turi homb pae ndam was haru akol bin ha aeben sakl bi ora haroklao ora.

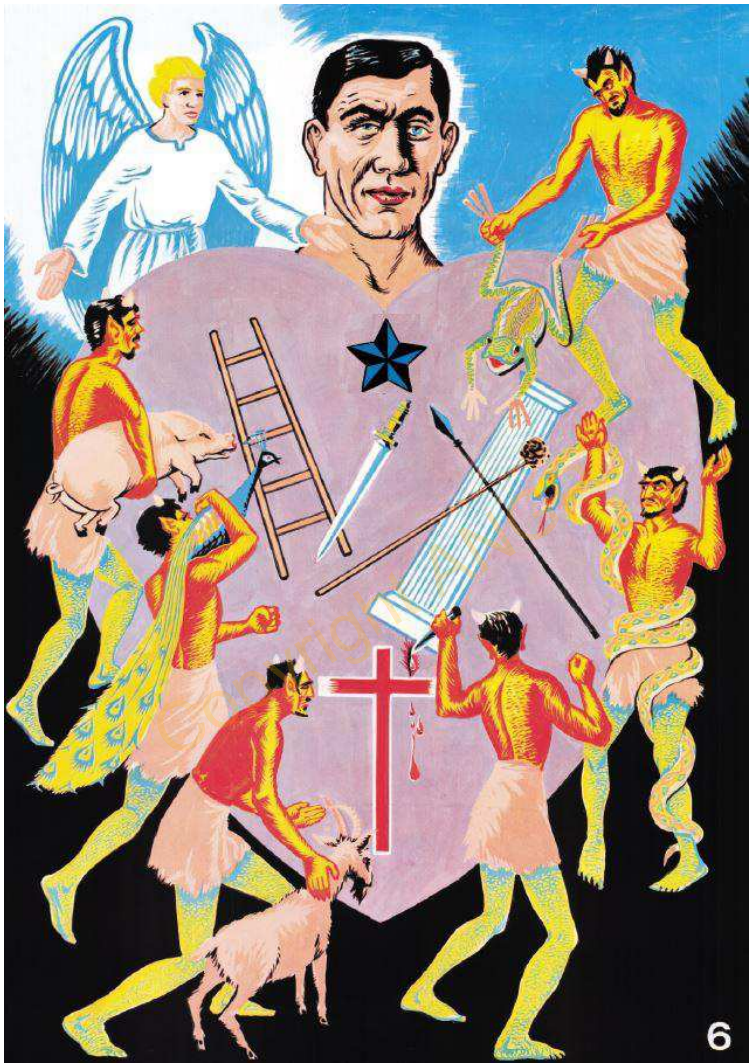
“Mbini kone ukl bombor u hayem haklom Ngaor hondokleming, mbinim bimi ub nim bun sa ko nen saboklwaebe” (Matiyu 5:8). Kink Debirom san bubur obun san bi baeben lu mend mba bur di buri balo habur o ngo, obun hibi omu bor di wa wisaol Ngaor bor ngub kisao, “Ngaor nao Ab Ni hibi omu tangar mend mao habur Wesao komb bi Ebe mend di ni bor haen kao” (Buksong 51:10). Mendom obun Hibi Omu bor ebe nao mao saeb se ora yao. Ngub inj, obum Debirom kisao ub pa sin Ngaorom ebe mao saklao. Ngarom naon hibi omu bor tangar sao mend bukbur beyao. Lablab el bimi nda ub was bam sin ebe nao soklao. Ngaor obu ngubi bor nao boraoklao. Obum nao bisur bukbur hayao. Aesub ko, mbes bukhwao kisao ub. “Nim ib kowe biyabur hambun hambun sao baeben ebe kun pele ora mao saklwao. Nim nje njen hibi omu han nonbi o mutuwabur, kone ebe mend njuklwao. Ninao Wesao nje bor mao habur njem ninao angal taol mi pil bem hondo haklwao ora” (Esekiel 36:25-27).

Naom piksa ngo hendemao tomb, Angal mini Wesao nda di ngo wakl obo hae o hendeyaom. Ngaoron Angal mini Wesao baeben mbinim “Tenaol Ngaor kao yaroklm baeben maomb po bao haroklme” (Buksong 34:7; 91:11; Dan. 6:22; Matiyo 2:13; 13:39; 18:10; Bisimisao 5:19; 12:7-10).

Seran di hibi omu toklao tebso ngo hae o. Khorob sao di menjao bi bem hondo haeyao. Khorob sao bi tomb penar bu ora hondaklbur. "Inin sand bi ora Seran nda obum sab busi aondao deran ker sen men korobur, obum tenaol es bu lu noklbur ngaoll aondao bu ora kam akol bu hayaong, inim enjmor nao ke oborob kone kimb bubur hend ha ora haklwaebe" (1 Pita 5:8). Seranom ko ko obu Ngaoron Angal mini Wesao ebe ken ko men koraoklbir ubuklao. Ngaoron Isi Wane buri nao bale baeben khorob mao paraoklao ora. Ngub inj, Naom Seranom lao sao baeben towanan bi ora harum sin, Seranom nao hondaoklbir pakl baokl boklao ora ka" (Njemus 4:7).

PIKSA TOWA NAN O

Piksa ngo hond bi ora. Karason tenaol di mend wakl khorob sao beyao o menger yao. El hib kaon o hendeyaom tomb, obu makl homo enj mor ke nonbi e. Ngo obu Wesaom hibi omu bor beyao ubi menger beyao. Ngo tomb obun el mende om sakl nao pole handam akol bubur sun wisao turi hemeyao. Hibi omu andan bor bao bisao nda di hundi mbam mbam beyao. Obun hibi bor piksa ebe hakl dikla yin sa harim nda hakl di oborob nao haeme. Obun kone bor khorob sao bi keyao hakl bor di sowa no bi, bao was bu hayao ora. Ngaoron angal kao kaleme tomb di nao pange, Seranom kakla keyao nda bor was taol mi bo hayao ora. Obu hor di burukl bukla o ngo, obun kone bor Ngaor turi homoklme sao nao biri hul ham ba hayao. Obum ngo nan non bon be, mende nan non bon be ko harer tungun oral bao nen sabo hayao. Obum kakla sun wi saol was nen sabo turi homo habur, kakla Ngaor turi heme non bu haroklao ora. Sosolbaem nda di hundi mba hayao. Njiseson ls pe kowal bi nda di kir ko turi homo nao munu hayao. Ngaorol hul ha hondo haroklme ub di ebe nao sobur Ngaor bor ko kal ha haroklme ub di makl makl was beyao. Hambun sao oborob bimi sao baeben bibi di makl was biyao. Seran dera nan hayao nda panda kalam kalam beyao ora. Ngub bubur, Obum Karason tenaol sango mende kab turi hom hom bu boroklme nda ub tenaol khorob bimi baeben hesa was buru ne no angal ko biribi

6. Khorob mao baki kekeb bi tungunol hayao o.

turi homoklao ora.

Sao ngallob obu saol saol lao nda obu andan hondaklao o es beyao. Obum obu Ngaoron hond hompaeom haru hasao nda aokl hemen biyabur, obu keresu obu saol saol ke ora hayao. Obun kone bor lb mbia noklme nda ub di ebeyao. Pati di menjao mend beme bor Seranom kao kalobur keyaon, ib mbia ko bombor ora noklesi inj e be keyao. Ko bombor ora noklesim nje kho nao mao saklao ora keyao. Ngo tomb piksa di khosao hakl mend hamdam handam beyao. Angal di khorob hakl mend keyao, Ndenis di mend bukl beyao. Ko bombor buklesim nje sin inj bel ko Seranom keyao nda heneng e bem beyao ora.

Heneng ora, Naon kone bor banar bu ora khorob sao menjao bi keyao tomb, no men mbaeb se ora soklao. O ngo, Naom naon kone bor and sen kam sin, naon kone bor sam and biyao nda ub buklao ora. And ngo bu buruklaom, khorob sao was il sen lao. Naom naon ki bombor mend Seran kalam sin, obum naon ki hambun ora waki muklao. Obum ngub mubur naon Wesao di, toklao di, hambun is te tao hakol bi ora bor mini boklao ora. Ngub biyaol, Ngaorom nao bor ngubi tomb ngub keyao. Tenaol khorob bimi hesa momunu nao haebe keyao. Khorob bimi sao kab di bar bimi nda ub nao bibaebe ora keyao. Khorob sao ngo nan hakl bir obokl ko nao hendae sin di, akl waes Njises haeyaol pe be. Obum nje maomb bo bisur buklbur hayao ora.

Aol mendom piksa ngo bor habur kwi naibom ngo esaki bao hae. Ngo tenaol sango mendom keresu mende ub bi abub bi ko lome nda menger beyao. Mbinim kakla ko, menjao menjao lome om keresu tenaol sango menden Hibi Omu toklao o was heyae non bimi. Naom menden Hibi Omu toklao ngub bam sin, ngub ebe nao buklmao ora ka. Obum tenaol sango mendem obu bor ngub lemi tomb pakl homoklao ora. Tenaol sango mende pakl homoklao om, Ngaor kab tebso nao hae aeben ol ham ham buklao ora. Ko banar bu homoklme sao di sand bu menjao buklemi tomb ko banar bu was homoklao. Sukumb mende bor mangal bu heb homoklao ndam di ngub ubukl nao

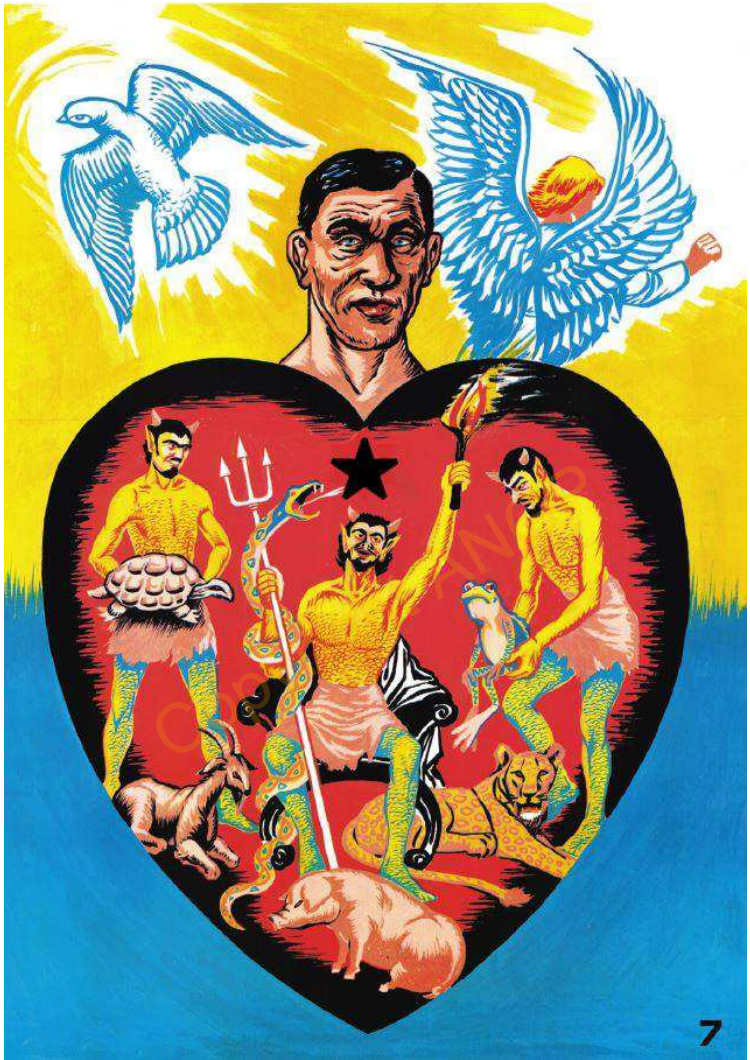
ke, panar bu ora hibi omu bor hondabur obu saol saol ko haroklme sao mend mendpae hondaklao ora.

Naon kone bor mone turi homoklme sao bao ora ubuklao. Ngubi tomb di ebeyaong, bao nao men haebur Njisesom hondo haroklwaebe ko kisesa nda ub hondo harum sin, ebe soklao ora. "Njisesom ngub kobur obun man pange aol is teb ngo bor waki kaki, Inin kone bor non nim oborob was bukhwao ko nen saboklemi o songolom bi lao ub ini saokl mao waraklaong, ini bor khorob mao bakl bukhwao saom ini khorob nao mao baen ub inim oborob hend ha habur Ngaor bor kao kalaoklaob kisesa" (Matiyu 26:41). "Pangeklem mondom nim khorob nao bib se oborob was bu hae ko nen sabobur, Njem kang mend ebekone sao po haklesil nje saokl uklesi oborob hondo ora haebe" (1 Korind 10:12). "Ngaorom nini bor war himbi buri ora ngo njerekle baeben maru ora haklwaebe" (Ebeses 6:11-18).

PIKSA HOKLAO NAN O

Piksa ngom aol ngo obu mbeson Ngaoron tend nao hende, Ngaoron Wesao hae haesao o ngo Ngaoron man ebe o towanan bi aol ora haeyao ngubi tomb (Njusem 6:4). Mende di tenaol is mend obu ko mend kone nao paol mini ora ham ibisao o menger di yao. Obu Ngaoron Angal bib hobao sao kao kaleme o pangobur nao pange non was bu haroklao. Tenaol is mend towanan bi ora harob sin, obu ora kho ora ham ham bubur kho ora soklao.

Njisesom tenaol kone baol meneme o waki khorob beme o haki bor ngub kisesa nda. "Tenaol tombao bor sam buruklao o taol deraklemi tomb obum su tenaol nao biri bor paokl bao haklao o, obum mbes birisao nda bi mend es buwaklao tomb obum ngub lao. Nim nao mbes and waru buruwao bor waki poklwao saol lao. Ngub kobur laon obun tenaolombombao mbes birisao nda bor hondaki poklao, obu birisao nda bor mbinim oborob ora kunu bu ware haklemi hend u mbaklao kisesa. Ngub hend u mbaklbi laon obum aol ngo mend mbao khorob aondao bu ora mao baklbi, obum sam kho buri ora is haoklao mend

7. Hibi omu khorob was bi towanan pu pele ora.

kaomukl poklao. Ngub kaomukl pobur mbini hambun aol ngon tombao bor hondaklemil, aol ngo obu mbes khorob ora hasao ub di men mbabur, ko mende ngo tomb ora khorob aonda bu ora haklao kisesa” (Luk 11:24-26). “Ngub buklemil mbini ngo baebenom ngo sao naom Angal mar lomao nda ub, mbini ngo baeben bukllhomam makl taolu ubur waki noklme nda ubi menger hayem. Mar mende di some baebenom mbini sen leyao tomb iril menjao nao wi ebe weswes lao pele ora ebeme o, waki mondao his his bu bobes kusuklme nda ubi menger ora hayem” (2 Pita 2:22).

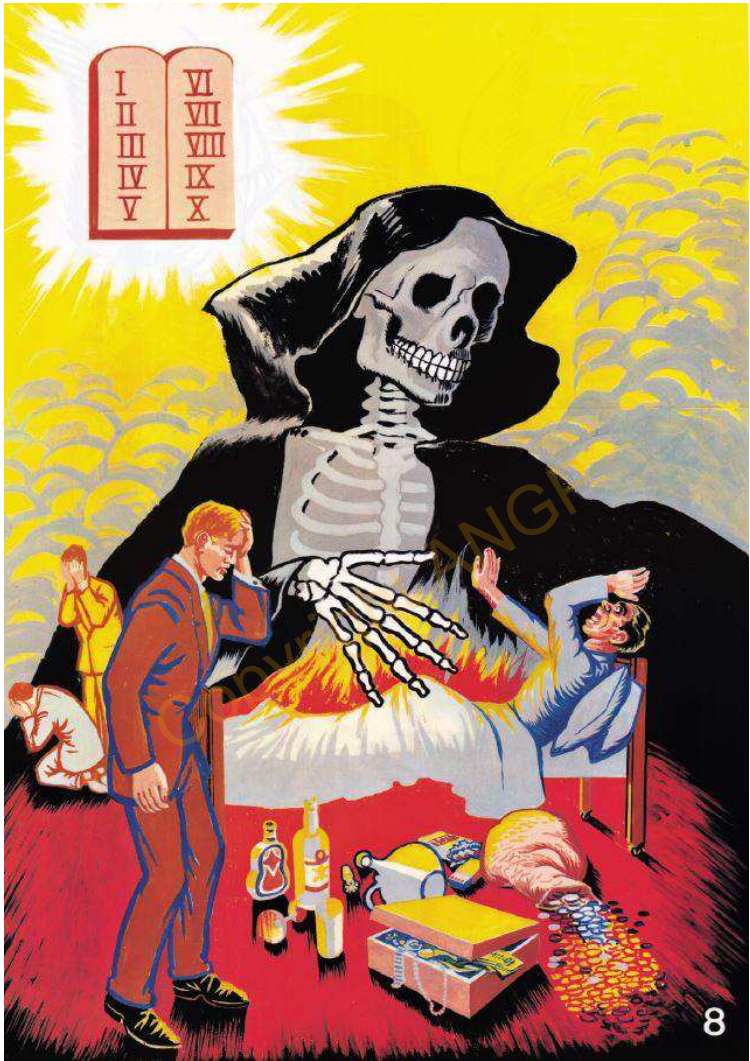
Ngaoron manom tenaol waki khorob bukli beme hesa kone nao baol mini haeme bor oborob ora kao njoraoklao nda. Mbinin kone bor khorob sao was and so hayao. Obun el hib kon di ebe hebele soklao o ngo, obun hibi omu toklao andan bor kho sao ora yao. Ngaoron Wesao sao Ebeyabukli non bi nda di baokli beyao. Aesub ko, em hundur hesa Bao bi kab momunu nao haeb se ora yao. Ngaoron Angal mini Wesao nda di hond homaokli homaokli baokli beyao. Kone di mend waki baol munu taol mi obokli bem handakli handakli beyao. “Ngo tomb nas ndam obun kone bor oborob ora mao kombaesaol kakli, Nao abon kongon bimi aol baebenom daol non ne andub ora mu bowes bu no haeme o, Ni oran ngo bor dem khorob ora ngo homo wi o alem kisesa. Nim ngubi ora tomb waki nao aorao hayaol pobur nim obu bor Aorao o nim Ngaor hesa ibi bor khorob was buwao lowao ko nen sabobur bisao. Bobur obun ab bor ngub kisao. Njem ni bor nje nao isi ora hael kaeb nao se kisesa” (Luk 15:16-20). Nas ndan abom nas nda turi homo khorob bisao sao hakli aokli hemen habur oborob ora obae kisao. Angal mini Wesaom nas ngom bisao ub di mend bi bem hondaokli hondaokli beyao ora.

Hibi Omu piksa bor hendeyaom o komend heneng heneng ora kone nao baol mini hendeyaom. Ngaor hayaol ko mend nao be, Njises bor di khorob sao kunakli di nao ke ora. Homoklme sao turi homo menyao. “Obum kalabus kongon non bi baroklme baeben bor di sokli kalokaol, mbini ngo baeben ke hondo haeben saroklme sao sokli ora muklemi” (Orom 6:23).

PIKSA TUKAB NAN O

Tenaol towanan bin hibi omu toklao hendayaom. Obum ekera ndum kone baol munun was kobur nao baol minisao. Obu ngubi tomb heme o. Homoklme sao (aol hul) obu no oboklao ko hendemao tomb bao ebeyao. Nao ib ko hende tomb di bao ubuklao. Khorob sao bi ko mao bowa hasao hakl di bumhaeme. Obum khorob sao bisaon il taloklao ora. Is te ta ha hakol buklbi lome nda di obun kone bor heneng ora mao sae yao. Obum Ngaor bor di kaoklbur beyao o ko mend nao kaeb se ora yao. Aesub ko, Ngaor obun turi hombae o mbes enjao haesao tomb makl himisao. Obun tenaol sango haklom di obu pe pae wiyao ol tebso haebe di pakl hememe. Mbinim osisao baemin kismi hakl di baehaemen ora kismi. Obun andub sao u haroklao haklom di obu sul bao haen ko homoklme sao nao men aeben saeme ora. Obun Ngaor kab tebso ora di nao haeb se ora yao. Aesub ko, Seranom Ngaor kab tebso haen ko panda kang ora di nao kaleyao.

Hambun sao mbeson turi homo munu hasaom di obu ko heme non was beme. Obun Minista di, Pasta di, Elda haklom obu bisur kang ora di nao bibse ora yao. Obum Ngaor Aondaon howes bor mbes honda yao. "Heneng ora Ngaor ndam tenaol mendbor ke mao handaklbur mbini obun el ol teka haen lao ub, burisao po pakl aondao ora homoklme sao ora yao ka" (Njusem 10:31). Obum Ngaor ngo ora tomb taol mi baokl bur beyao o ngo komend inj! Tenaol andub ora bao homoklme nda. Mbinim kone nao baol mini bur bao homoklme. Ngubi tomb kone baol minibse ora yao Njises obu taol tebso haeyao tomb. Ngaoron angal ebe mbesen kismi nao pangisaol, aol ngo obu Ngaoron howes aondao pakl bi aondao oral hakl boklbur beyao ora. Bu maoraoklao aol ngo obum makl himisao ndam ngub lao. "Ini tenaol mendbor haeben sakl puklmi bor nao pe ke hondoklbur haeyem o hakl o, Ini ni hae ol nao hae isu isaolao nao hundili dao hakol bi ngo bor puklub ora. Isaolao dao hakol bi ngo mbes nao Abom Seran hesa Seran obun angal mini wesao baeben kabon man man bu win kisao ora" (Matiyu 25:41). "Mbinim ngub pe pa men ora buklemi hesa Ngaorom

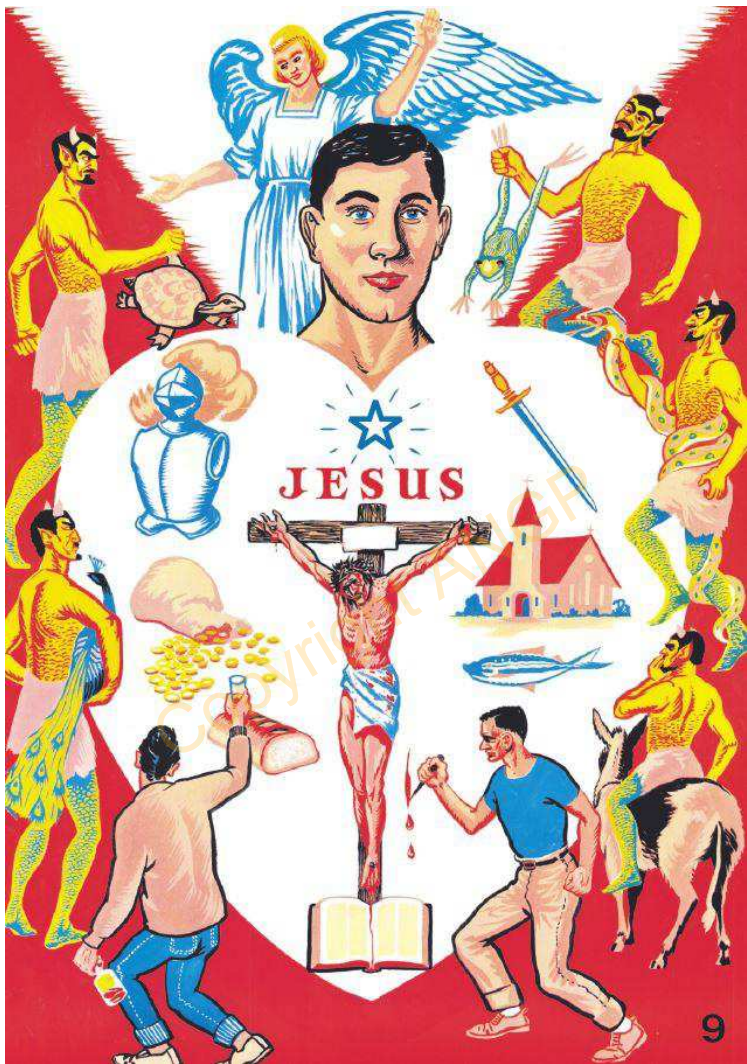
8. Khorob beme tenaol hememe tomb biyao o.

mbinim khorob di oborob di bu haroklme sao taol bu koba was bin ko, Obu hayaol mbes pu was buklemi ora" (Njusem 9:27).

PIKSA TOBON BOMBOR NAN O

Piksa ngom tenaol Keresu is mend obu kend bi ebeyao hakl di, tanda ebeyao tomb di mend mbabur obu buri baolaokl buklaol o hendeyaom. Obu bor Seranom kend bi mundub mandab bi di eben keyao tomb di Njises kab ora bao haraoklaol ora. Obu Wesaon akl waes ora nao mao sae, ngo bor bo bao hayao ko nen sabobur turi homakl homakl was bao bo hayao. "Njises obum naom hambun sao ebe bu kowes baomun laol naom obul hul ha ora haeb se hayom ngao, naom obul hul ha, ha kimb was bubur obu nao kemi beyao aol ngo hend hae mbin ora" (Njusem 12:1,2).

Seran hesa obun wesao khosao baeben kabom tenaol oborob bemen Hibi Omu toklaol tebsol bao haroklme ora. Mbinin khorob sao di menjao mend mao baroklaom bem hondoklbur. Khorob sao bimi sao menger mam nda sao hakl di bao haeme ora. Sab Busi menger some donki haeyao. Aesub ko, khorob mao bakl ubuklaol sao obu waki harer mende nan bor hakl bir di ubuklaol ora. Ngub biyao o, Tenaol Keresu Ngaor kab para pele haroklme baebenom ebeyao sao hakl di Ngaor bor hakl ebe, Seran bor hakl ebe ko penaim ora hondoklme ora. Mbini Ngaoron Wesao Ebe heneng lao ndam oborob ora kao kalaoklaol ora. Aol mendom di ib mbia munubur Keresu ngo di mend khorob mao barukl bem hendeyao. Ngub mao barukl bem beyao o ngo, Keresu ngo obu Ngaorol hul ha pele ora yaol ko mend khorob nao bibse ora hayao. Aol mendem di kwi naibom di obun wesaon hibi omu ngo aese yao. Mangal bimao, ub bi abub bi kao, mende bor kho, ebe ko lome nda ub Keresu ngo bor di ngub keme ub menger beyao. Tenaol ngub bimi baeben mbini di Keresu was hayaom kobur o bimi ora. Ngo tomb obum tenaol sangom keme nao pangebun, Ngaorom keyao was pango hayao. Obum Njisesom ngub kisesa nda nen saboklaol. "Inim ni hem ko haklemil mendborom ini bor maobowa peb bu hondo ko bowes bu inin mangal di andub sao buklemi

9. Oborob ora bu haeme o.

tomb, inin kone bor kho nao sen turi homo was haklwaebe. Inin saokl aondao ora yu heben bor wiyaong turi aondao ora homo haklwaebe” (Matiyu 5:11,12).

Naon kone bor khorob bi lao saom hesa Seran kabom Keresu tenaol khorob mao bakl bur haeme. Ngub haemeng, naom buri palo habur naom ngub kaeb se ora haemin. “Karas obum nao hond homo aondao bu ora kone u haraoklao ub menjao mondom wakl obun kone u boklen kobur, nao Karas obu hesa armend sisao dikla koba hamun lao ko pangeyem be? Naon kone bor tangar tangar sao oboklaom be? Naom ke mundub mandab bi hondoklmao saom di, Nao hondo ko lu bowes buklemi tomb di, dem homo buruklmao tomb di, samoklme sao nao wi buruklmao tomb di, U paoluklmao sao mend nao wi buruklmao tomb di, nao ora pe pamun luklbur kundukl li peb bi haen haklmao tomb di menjao mendom nao Ngaoron el ol nao libse ora yao” (Orom 8:35). “Ngo sao haklon menjao mendom Karas obun nao hond homo kone u hayao wakl kone u boklelen kobur, nao obu kab dikla koba dim nao baomun lao” (Orom 8:37). Naom Ngaoron war himbi bu harum sin, Seranon sondol ne mutu waklao ora. Khorob sao bao oboklao tomb di, sand bu beyaoklbir Njiseson sul was bao habur kho sao ngo hakl mend mbabur obum naon ebe sao man man bakla yao nda mukul mbin ora (Ebeses 6:10-18; 1 Pita 5:4).

SOSOLBAEM. Obun kone bor Sosolbaem hayao o di bao bi ebe ora yao. Obun hibi bor Ngaorom was buklaol kobur Ngaoron Wesao was tumbi hayao. Ngaoron Angal Mini Wesaom di obu bor angal kao kal habur heben ol saokl ebe muklao on was nen saben keyao. “Tenaol mendom obum hul ha saor peyo was habur obun sand bi obu bor kho mao sakl puklao sao ora men mba hala mbarob sin, nim obu bor haeben saroklme is il mend Ngaoron em ol seyao o ebe talo nao lowao.” “Tenaol mondom obum hul hal saor peyo was habur obun sand bi obu bor kho mao sakl buklaol sao ora men mbabur hala mbarob sin, obu ko mende wakl nao homoklao obu menjao mondom kho nao mao saklao.” “Nim obu bor heben pange ne mend ngubi tomb mondom nao hende mu pang mba hayao o obum

nen ko kalobur lowaon, nim obu bor han haek bi mend wiyao on di bombor mend kaloklwaol, nim han haek bi ngol imbi wen pange ora di waeb buklwao." "Nao Abom nim tenaol hambun maeb habur tenaol hambunon wesmbao aondao ora han ko obum buri taol bu njisao ub, bombor ngub was nim obu buri aondao ora taol bu kalobur lowaon obu tenaol hambun maomb bo haraoklao aol aondao ora haen lowao." "Nim obun imbi di haeben saroklme baebenon imbi wiyao mbuk o bor wiyao o nao kunibur lowaon, nim obu di lab lab haek bi ebe ora ngubi hakl mao samabur, nim nao Ab di obun Angal mini Wesao baeben di mbinin el sol obu ninao sem ora hae kao paklwao ora." "Nim obu Ngaor hen moroklme anda komb bi ora o buri palo minin ko obu and ngon pinj aondao tao tao ora men koro haen lowal, obum and komb bi ngo tuwabur obu komende dera nao poklao ora." "Nim di mbes nao sand bi ni bor kho mao sakl bisao sao men mba ora hala mbawaol, nim nao Ab hesa yaon maomb bo haroklbaol ub, tenaol mondom obum hul ha saor peyao was habur obun saond bi obu bor kho mao sakl buklao sao ora men mba hala mbarob sin, obu di ni hesa nao Maomb bo haruklu ngon Seyal buruklao ora" (Kaodund 2:7,11,17,26; 3:5,12,21).

MONE NU MAR PAE ngo obun kone bor was wiyao o inj hendeyaom. Mone ngo di hambun Ngaor kalobur Ngaoron kongon bin was woraoklao. Obun mone di menjao nao wi bereme hakl kaloklao. Obum Ngaor di hor anda bor kalaoklao ora (Mende hakl hakl). Ngub bubur obun hambun sao hakl di Ngaoron kongon was bibi bor kalam kalam biyao ora.

WEN HESA PALAWE kabom di obun kone bor oborob was biyao menger wiayo o hendeyaom. Obun hibi omu toklao di kho mao sa ib mbia di, sokl di ne kho sao hakl di nao noklao ora. Obun monem di oborob sao was bubur obun hibi omu toklaon (Ngaoron komb bi anda) bor di sokl no, mbia no, marsin kho sao hakl di nao ne obum ne ebe obun toklao bor kongon bibse was no haraoklao ora. Obun hibi omu toklao ngo Ngaor bor kaoya lome anda non bi ora men aolin lao. Obum se ebe yao tomb di, kend bi ebe yao tomb di hor burukl bu hakol was

biyao. Obum Ngaor bor di kao kal hakol was biyao. Hor anda bor sa sin di, obun am ab hakl bor sa sin di, Obun hungum obun anda bor sa sin di Ngaor bor kao kal ha was haraoklao ora. Aesub ko, tenaol Keresum Ngaor bor nao ke harim sin, mbinim oborob nao haroklme ora.

MBAEB MBUK ngo wi om obu hor sako hend ha was haroklao kobur wiyao. Hend ha hayao tomb buri di, kone kimb bimi sao oborob was Ngaor bor hakl ebeyao o moraoklao. Mbaek Mbuk ngo obu aol ngon bao hesa kwi keleb ne hae ora non bi ora yao. Seranom obu bor menjao bi lao tomb, Seran lu men mbaklbur. Ngo sao naom hor sa ko ne neyaom ub menger, obun wesao ne o ngub ora nao haroklao ora. Ib nokl beyao tomb ib no, sob lukl beyao tomb sob lu menger bubur obum oborob ora ngub bu haroklao ora.

Obum obun Is pe kowal bi dibi di turi homoklao. Aesub ko, obum hende is pe kowal bi nao di boklao tomb obun saokl mend nao uklao ora. Obu Karas kab ora bobo habur obum heben bor wiyao o sao hakl was nen sabo haroklao. Sun wi sao hakl bor menjao kalo haroklao ora (Kolosi 3:1-2). Obum Ngaor tebso hondoklbur ora habur, is mend ib marel habur il di mar ko hende tomb was il so haraoklao nda ubi ora yao (Buksong 1:3). Is wain heneng ora non bi habur il di is wain nonbi was soklao. Obum homoklme sao pakl di nao homoklao ora, aesub ko, Ngaoron hond hom pae Wesao ebe bor hakl ebeyao nda di obun hibi omu toklao bor tumbi hae ora yao.

PIKSA TOBON KAB NAN O

Njisesom ngub kisesa, "Ni tenaol mao enja peb biyu aol ora hae. Ni tenaol haeben mao saruklu aol ora hael, tenaol mendbor nil hul haklemi o homoklemi baeben wakl enjoklemi ora kisesa. Obum wakl kakl, Tenaol mendbor mbini nao heme bao haklemi baebenom di nil hul ha harim sin, mbini nao homoklmi ora" (Njon 11:25,26). "Njisesom wakl kakl, Nim ini bor heneng ora kao njurukl, tenal mendborom nin lowao ub hul nao hae pangobur ni pu kisaol hul ha harim sin, mbini haeben soklemi

10. Turi homaokl homaokl heben anda beyao o.

ora. Ngub buklemil Isi obum mbini bor menjao te mao bembera howes nao lao ora. Ngub inj, mbini ngo baeben tenaol homoklme ub ora tuwaesmil, ngubi tomb mbini haeben ora sarukl haeme kisesa” (Njon 5:24). Homoklme sao Keresu tenaol beremem pakl kang ora di nao homokle ora. “Ngub buklaol Ngaoron mbuk waebom di ngub ke wiyao. Tenaol homoklme sao men mba lu taol peklaol naom buri palo ora hala mbabur haeben saklmao. Mbuk waeb ngo bor ngub buklaol ke wiyao ub buklaol heneng ora ngo ora tomb il so pindib biklao ora. Tenaol mao homaraoklao sao o, Nje ora lu taol pesong, Njem aeb was hala mbaklesi? Tenaol mao homaraoklao sao o, Nje ora men mbaesong, Njem aeb was noklesi? Ngub biyao o pangeklem naom naon Aora Aondao Njises Karasol hul ha ora hayom ol, Ngaorom naom ngo sao baeben hambun sao ora men mbamun keyaong, naom Ngaor bor turi home tengiyu ko kaoya ko haemin ora” (1 Korind 15:54-57).

Tenaol is mend obu heneng ora Ngaor kab ora hae sa sin, Obum homoklme sao pakl nao homoklao ora. Obu homaebe o oboklao tomb turi homaokl ora poklao. Aposol Polom kisesa nda ubi. “Nao kone bor ngub taol taol bu nen sabe ka. Nim pe pabur Karas hesa po hakl wao ub hobao sao ora soklao ko nen sobaklao” (Pilipi 1:23).

Tenaol Keresu ora haroklme baebenom mbinim Njises mbini ko ora himisesa nda non hondoklwao ora ko nen sabobur haroklme ora. Ngaoron Wesaom di Njisesom di Angal ngub kisesa nda mao taen lao. “Inin kone bor pakl homo burisao pen nao biri, inim Ngaor ol hul ha ora habur inim nil di hul ha saor peyo ora haklwaebe kisesa. Nao Abon anda bor tubal andub ora bu wiyao ka. Nao Abom and tubal andub ngub nao bu ukl bisaon, nim ini bor mbes and tubal andub hayao ko nao kao njukl buwao ora. Ini di ni daol nao haru haemin ko kaomukl oboklwao ora kisesa” (Njon 14:1-4). “Tenaol elom nao hende sao di, halom nao pange sao di, kone bor nen nao sabe sao di, Ngaorom ngo sao hakl obul kone woroklme baebenon man man barukl hayao ora” (1 Korind 2:9). Tenaolon angal mondom heben bor Ngaorom Njisesom bisao ub bu haklemi tenaol

baebenon man man baklaeyao o tenaolon angal mondom nao kaeb se ora yao.

Homoklme sao (Aol Hul) haraoklao ndan panda bor Ngaoron Angal Mini Wesao nda akl bu hayao. Obum tenaol ngon wesao ebe ngo Ngaor hayaol mini boklbur hayao. Sol di wesao di ngo baeben toklao bor karabus non bi boroklme baeben karabus nao biri heben Njises hayaol beme ora. Njises obu ngo sao baeben ora hond homobur himisaol, ebeme tomb turi aondao ora hemeyao. Ngub bubur Ngaoron El ol ngub keyao. "Nje kongon biyao aol ebe ora hael, Njem njen kongon oborob ora hondobur bisi. Njem kang sao ngo oborob ora maeb harili ub njem nao andub sao maeb hanin lowao" (Matiyu 25:21). Seranom obu ko mende nao mam bowaebse ora soklao. Aesub ko. "Ngaoron Angal Mini Wesao baebenon obu yu heben men pae pobur, Ebrahim hesa maomunu haen kismi sa" (Luk 16:22). "Ngo tomb nim pangowaol angal mend yu heben bor haki ibisaol pangowao tomb ngo angal kisaol ndam kaki, Tenaol menbor Aorao Aondaol hul ha haroklme o homoklemi baeben, ngubi tomb di ma ora bor di mbini tenaol ngo baeben mbini pe paklemi tomb turi aondao ora homoklemi kisaol pangowao tomb, Wesao Tangar Aondaol oram di bombor ngub was kobur kaki, Kongon buri ora ngo bu haroklme ub tuwaklemi, mbini turi aondaol ora homobur hor so buruklemi ora" (Kaodund 14:13).

KAO KOWES NAN O

Nao Haeme, Mbaoli, Am, Ab haki o, Ngarom nje hibi omu ebe mend obu turi hemenin ko njuklao ora. Aesub ko, Ngubi tomb nje bor ngub keyao, "Njem njen toklao hambunom ni taol mi ib ora keyao" (Deut 30:2). Njem njen hibi omu makl hom bae ngo Njises kaloklesi tomb, Obum ka tangar mend nje njuklao ora. Njen konem bi lao ub was taol mi bo bae sin, nje maobowaklao orang hondo haebe. Tenaolon kone bor baoraoklbir deran bubuklaom tenaol kho mao saraoklao ..." (Mak 7:21). Naom khorob sao tuwabur hobao sao was munu haemin. "Tenaol khorob mao baraoklaom obun kongon baraoklme saokl kalaoklao, saokl ngo ke hondo aeben

saraoklme sao ora saokl muklemi; Ngaor obum di nao pone ora bu muklbur hayao ub non, obum nao hesa naon Aorao Aondao Njises Karas kab haru haeben mao saklbur hayao ora” (Orom 6:23).

Nje mondom njen toklao Njises kalisi sin, “Njem oborob was bu hanin ko menger oborob ora muwalobu, nim heneng heneng was lao angal nda nje bor oborob ora kao nju handis ol pangisndis ub njem men hakol ora bu haebe. Njem Eben ko Aol Njisesol aondao bu ora hul ha habur, obul kone u ora hael ub njem nao tuwae men hakol bu haebe ora” (2 Timoti 1:13). Te bombor ngol was mbubur Polom ngub di kisao. “Ngub hael ol ke mundub mundub bi hondo haruklu o nim ngon sakl nao palaklao ora. Ngub inj, Aol ngo nim obul hul ha haruklu nda nim obu ora hendeyol, obun mbib nim obun kongon hobao sao ngo oborob ora bu han ko mao hasao ub nim obun kongon ngo bam aeben bu han ko, obun mbib oborob ora maeb ha kimb buklaol ko ni ora hende ka. Ngub buklaol nin obun kongon ngo ngub bao bi ha han was, mabor obu oboklao bao o di bu pindib paklao ora” (2 Timoti 1:12). Ngaorol hul ha saor beyao ora habur, Ngaoron Wesaon buriom Ngaor bor kobur, Naon el Njises was hondo habur, naon harer boboklmao, heneng lomen te, naon ha aeben saraoklme sao naon Aol Aondao obu banar bu ora obobur obun tenaol obul hul ha haroklme baeben mukl oboklao o hend ha was haemin ora. “Obu bomborom hambun sao buri palo maomb bo haraoklao, obu Wesmbao aondao haroklme baebenon Wesmbao pone aondao oran obu yao, obu aorao men koro haroklme baebenon Aorao pone aondao ora yao” (1 Timoti 6:15).

“Ngaor obu bomborom ini saokl nao wereklemin ko oborob ora maeb haeb se hayaol, inin kone bor dol hae khorob sao kang mend nao win ora hareklemin kobur laon, obum ini turi aondao ora mao homabur ini obu bao bi ora hayao bor hareklemin lao ora. Naon bu maoraoklao Ngaor bombor ngo obum naon Aorao Aondao Njises Karasom nao bu mukl eben kisaol, obum mbes ora sun tenaol hambun nao warisao tomb di ngubi tomb di ma ora bor di obu hambun saon Aorao bao bi ora hayaol, obu

tenaol hambunon Wesmbao ora habur buri palo maomb bo hayong, naom Ngaor bombor ngo obu bor kaoya kao ha haemin ora. Heneng ora!" (Njur 24,25).

Su ngo yaon inj yao
Yao hor bombor ora bao bereyaob
Yaon osisao yu har bom te bor bao wiyao, bao wiyao
Ensol haklom ib ko kaor beyao
Heben tiriyaom komba wi
Su heben
Su heben yaon mban a

Naom su ebe ora pangeyaom
Su ngo bor sen nao wi ken nao wi
Njises heben bor wakl bisesa
Su ngo bor waruklbur bisesa

Nao hambun mamunu
Su ngo bor mamunu buruklmao
Nao hambun mamunu
Su ngo bor mamunu buruklmao

“Mondom khorob ba sin, Obum Ngaoron angal beleyao. Aesub ko, Khorob beme o lo brukim beme.”

“Naom di hende, karas obum khorob sao mutuwakl ibisao, Ngol obu bor khorob sao bimi sao nao biri ora sisao.”

“Mbini Ngaor kab momunu haraoklmem wakl khorob nao bimi, O ngo, khorob wakl was bimi baebenom mbinim Njises elom di nao hende, mbinim hayao ko di nao hondoklme ora.”

“Nao Isi wane hakl o, Mendom nje mobowa nao bin ora haroklwaebe. Mendom oborob was bu harob sin, obu oborob biyao tenaol ora haklao – Njises obu oborob biyao aol hayao ubi.”

“Mendom khorob was ba sin – obu Seranon isi wane ora haklao. Aesub ko, Seran obum mbeson khorob obum mbakla ora bu tibaesao. Ngaoron Isi obu ibisao on te, obum Seranom khorob sao ngo bisao o mutu waklbur homokl ibisao.”

“Mbini Ngaor kab momunu haraoklmem wakl khorob nao bimi. Aesub ko, Ngaoron kone woraoklao ubi obun kone bor wiyao! Ngaor di obun Ab ora yaol obum khorob nao bibse ora haraoklao ora.”

“Ngo Ngaoron isi wane hae, aoh, Seranon isi wane haë ko penaim hondoklme o ngubi ora yao. Mendom khorob was bu obum tenaol sango mende turi nao homo harob sin, obu Ngaoron isi wane inj ora soklao.”

(Njon 3:4-10).

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coracao do Homem" é obtido em mais de 538 linguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (Africa, Asia, America do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas orações.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la littérature évangélique, des livres et des traités en plus de 538 langues, écrivez à:

Para obter gratuitamente a literatura evangélica, livros e folhetos em mais de 538 línguas diferentes escreva para:

E-MAIL: info@angp-hb.co.za
info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de littérature évangélique financée de dons
Missão de literatura Evangélica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)